

BARN FORTJENER Å HA DET BRA

Forebygging og bekjempelse av barnefattigdom

Kongsvinger kommune 2012-2015



1. Innledning	5
1.1. Bakgrunn og mandat	5
1.2. Utarbeidelse av planen.....	5
1.3. Planens mål	6
1.4. Planens forankring.....	7
2. Hva berøres planen av?.....	7
2.1. Kommunens planverk.....	7
2.2. Barnekonvensjonen.....	8
2.3. Regjeringens fattigdomssatsing.....	9
3. Fattigdom.....	9
3.1 Fattigdomsbegrepet.....	9
3.2 Barnefattigdom.....	10
3.3. Hvem er de fattige?.....	11
3.4. Hvordan måles fattigdom?.....	11
4. Kongsvinger kommune.....	12
4.1. Dagens Kongsvinger.....	12
4.2. Dagens innsats for å forebygge og bekjempe fattigdom i Kongsvinger.....	12
.....	12
5. Videre forebygging og bekjempelse.....	26
5.1. Tiltak	27
5.1.1 Tiltak som skal utredes.....	27
5.1.2 Eksisterende tiltak som har midler.....	39
5.1.3 Eksisterende tiltak som er i behov av midler for å kunne videreføres.....	43
5.1.4 Tiltak som er i behov av midler for å kunne igangsettes.....	45

“ It takes an entire community to raise a child.”

Afrikansk ordtak

Et historisk tilbakeblikk

Kongsvinger hadde ikke noe budsjett i 1855. Det var en utfordring da byens fattige måtte forsørges. Mai samme år ble det vedtatt at en skulle utrede utgiftene til fattig - og skolevesenet i byen. Byens første budsjett ble vedtatt i oktober samme år og var samlet på 4640 kr, av dette beløpet ble det gitt 991 kr til fattigvesenet. Fattigkassas regnskap ble i flere år holdt utenfor budsjettet, da brennevinsavgiften ga 1200-1600 kr årlig, resten ble utlignet som fattigskatt.

Folkemengden mer enn fordoblet seg fram mot 1865. Fra 1866 steg fattigvesenets utgifter voldsomt. Til tross for økning av fattigvesenets budsjett i 1866, var det vanskelig å nå alle som trengte hjelp. Det ble på bakgrunn av dette dannet en forening for frivillig fattigpleie i Kongsvinger. Arbeidet til foreningen besto i å samle inn penger fra private givere, disse ble igjen delt ut til de fattige i form av mat, klær osv. Det fortelles at det var stort behov for slik hjelp, fattigbudsjettene var store og arbeidsløshet i bygdene forårsaket at mange trengende trakk inn mot byene. Det fortelles at byen var på vakt for å unngå at altfor mange skulle få tilhørighet og bli boende der. En var allikevel av den oppfatning at de fattige hadde det bedre i byen enn i bygdene, der man mente at fattigforsorgen var svært lite human. De historiske kildene forteller at foreninger ble lagt ned og nye oppsto ut fra om det var gode eller dårlige tider. I Kongsvingers første bybok står som følger: "Og "Samlaget" har ved sitt suppekjøkken i mange vintrer bidratt meget til å lindre den nød som kan oppstå i en by, selv om de bevilgede myndigheter forsøker å gjøre sitt beste."

En viktig bidragsyter i opprettelsen av Kongsvingers frivillige fattigpleie var en kvinne med navnet Ellen Digerud. Hun ble kalt Mor Digerud og hadde et bredt og stort engasjement i sosialt arbeid, i første rekke fattigpleien eller forsorgen. Hun ble omtalt som de lidendes trøst og de fattiges venn. Mor Digerud hadde egen familie, men tok til seg fattige og forlatte barn som fikk vokse opp i hennes familie. Hun var opptatt av at barn skulle ha en god skolegang og gjorde en formidabel innsats i skolestyret i Digerudkrets. I diktet "En pike som drage ut i verden" uttrykker hun hvilken verdi lærdom har: "Den skat skal bli min borgen paa mangel vildsom sti, og den skal lette sorgen, naar den ængste mig, den skal bli mitt anker naar tidens storme slaar, og den skal bli mitt mit løsen, naar jeg fra verden gaar."

Historisk sett kan en si at fattigdomsarbeidet i Kongsvinger i stor grad ble drevet av frivillige organisasjoner, kirken og offerviljen hos det enkelte menneske. Kongsvinger og omegns barnehjem åpnet i 1913. Dette ble reist på innsamlede midler, gratis tomt fra grunneier, tømmer og andre bygningsmaterialer ble gitt til byggingen. Syforeninger fortelles å ha sydd klær til barna. Utover 1900 tallet ble myndighetenes fattigdomsarbeid satt mer i system. Som eksempel ble Kongsvinger kretssykekasse og Skoletannpleien opprettet i 1911. I 1920 ble det besluttet å innføre alderspensjon. Barneforsorg var også på tale. Utgiftene til forsorgen viser ingen stor økning i perioden 1920-1950, men det finner sted en større økning i samme periode for posten sosiale tiltak og barnevern. Dette forklares med både en budsjettmessig økning og en omlegging og omstilling av den sosiale pliktfølelse. Den andre bybok er forfattet i 1954, og det sies om datidens forhold: "Sosial forsorg er ikke lenger basert på folks velgjørenhetsarbeid. Nå er det strengt tatt ingen trengende mer, unntatt slike som ikke kan styre med penger."

Hvor er vi i 2012?

1. Innledning

1.1. Bakgrunn og mandat

Kongsvinger kommune har over flere år vært oppmerksom på barn og unge som har vanskelige oppvekstvilkår og lever med fattigdomsutfordringer.

Kommunen har tidligere mottatt midler til bekjempelse av barnefattigdom til målrettede og verdsatte tiltak. Fokusområdet var barn og barnefamilier. Erfaringer viste at kortvarig yrkesrettet utdanning til foreldre/ungdom hadde en positiv virkning på barns muligheter til bedre levekår på sikt, og at støtte til fritidsaktiviteter åpnet for deltagelse i sosiale aktiviteter på lik linje med andre barn. Søknad om slike midler i 2010 ble ikke innvilget. Det ble fremmet ny søknad om samme type midler januar 2011, samt søknad om midler til prosjektstilling for utarbeidelse og av fattigpolitisk handlingsplan.

Kongsvinger kommune/NAV er innvilget tilskudd på 250.000 kroner som er øremerket planarbeid og gitt for en hel stilling i 6 måneder til utarbeidelse og implementering av fattigpolitisk handlingsplan. Ytterligere midler ble ikke innvilget. Tilskuddet er innvilget av Arbeids - og velferdsdirektoratet i samhandling med Fylkesmannen i Hedmark.

1.2. Utarbeidelse av planen

Fattigdomsplanen er et resultat av seks måneders tverrfaglig prosjektarbeid. Prosjektet har vært organisatorisk plassert i NAV Kongsvinger.

Marianne Bredesen har vært tilsatt som prosjektleder i full stilling under hele prosjektperioden. Prosjektleder har utarbeidet prosjektplan som ble presentert og godkjent i rådmannens lederteam den 04.10.2011. Prosjektleder har rapportert til prosjektansvarlig Tom Østhagen, Leder NAV Kongsvinger.

Det har vært nedsatt to referansegrupper i arbeidet, en gruppe som omfatter ansatte som arbeider med barn og unge i Kongsvinger kommune, samt en gruppe som arbeider med ungdom og voksne på NAV. Det har ikke vært nedsatt noen prosjektgruppe. Referansegruppene har vært beslutningstagere i prosessen sammen med prosjektleder. Det har vært svært viktig å utarbeide planen på en slik måte at deltagerne får eierforhold til planen og sikre god grobunn for det videre fattigdomsarbeidet i Kongsvinger kommune. En har derfor valgt at alle skal ha ansvar for å dra ulike tiltak/utredninger videre, og i fellesskap kommet fram til hvem som skal utføre dette, samt hvilke aktører som skal inviteres inn i dette arbeidet. Planen skal gi føringer for hvordan Kongsvinger kommunes enheter skal forholde seg til, samarbeide om og tenke om fattigdomsarbeidet. Fattigdomsarbeidet skal forankres i de ulike enheter som en del av det daglige virke. Det er derfor et bevisst valg å ikke nedsette en tverrsektoriell arbeidsgruppe for det videre arbeidet etter endt prosjektperiode.

Prosjektleder har avholdt to møter med hver av referansegruppene, og et møte med begge gruppene samlet. Arbeidet har i all hovedsak vært todelt. Det er foretatt en kartlegging av dagens situasjon og ut fra dette er det utarbeidet tiltak til videre forebygging og bekjempelse av barnefattigdom. Deltagerne i referansegruppene har utarbeidet sine bidrag til planen innenfor sine enheter/team. Det som presenteres i kartleggingen av Kongsvinger kommune er derfor de ulike enheter/teams/frivillige organisasjoners oppfatninger.

I referansegruppe for barn/unge har representanter for følgende enheter/team deltatt: Teamleder/stedfortreder Barnevern, SLT koordinator, Fagleder Helsesøstertjenesten, Enhetsleder Vennersberg skole, Enhetsleder Vinger barnehage, Konstituert enhetsleder Psykisk helse og rusomsorg og Teamleder, Scene U i Kultur & fritid.

Fra NAV:

Avdelingsleder Oppfølging, Teamleder Kvalifiseringsprogrammet, Veileder Ungdomsteam, Veileder Økonomisk sosialhjelp og Veileder Publikummottak.

Prosjektleder har innhentet fagkunnskap og avholdt møter i forhold til annen fagkompetanse i stat og kommune innenfor Husbanken, gjeldsrådgiving, flyktningarbeid og enslig forsørgere. På samme vis er det innhentet informasjon fra noen utvalgte frivillige organisasjoner: Frelsesarmeen, Røde Kors, Lions Club Kongsvinger og Kongsvinger Idrettsråd.

Prosjektleder har informert NAVs brukerråd om arbeidet med planen i møte 12.12.2011. Kongsvinger ungdomsråd er hørt i saken 16.01.2012, og deres innspill er tatt til etterretning i planarbeidet.

Brukerperspektivet er ivaretatt ved å la brukere anonymt få fortelle sine historier. Disse finner en igjen på de fargede sidene i planen. Forsiden er en barnetegning, tegnet av elev ved Kulturskolen i Kongsvinger. Navnet til planen er gitt av elever ved Vennersberg skole.

Det er et bevisst valg at planen ikke omfatter mye tallmateriale. Dette da en er godt kjent med dagens forhold. Samtidig innhenter Kongsvinger kommune tall i forbindelse med levekårsundersøkelse parallelt med utarbeidelse av planen. NAV mangler statistikkgrunnlag for å kunne si noe om barns situasjon.

1.3. Planens mål

Hovedmålet er å utarbeide fattigdomspolitisk handlingsplan for Kongsvinger kommune, hvor forebygging og bekjempelse av barnefattigdom står sentralt.

Planens effektmål er:

- Å bidra til at flest mulig får mulighet til å kunne forsørge seg selv gjennom arbeid, trygd eller kvalifisering.
- Å bidra til at ungdom som har behov for det får bistand til å takle overgangen til voksenlivet.
- Å gi barn mulighet til å kunne delta i fritidsaktiviteter og barnehage - og skole aktiviteter.
- Å sørge for at tiltak mot barnefattigdom ikke bidrar til å stigmatisere, men oppleves som vanlige og likeverdige.
- Å bidra til et forpliktende og effektivt samarbeid mellom de kommunale enheter som yter tjenester til barn og unge.

- Å skaffe en oversikt over de muligheter som finnes til å søke om midler til bekjempelse og forebygging av fattigdom.
- Å etablere et forebyggende og langsiktig arbeid som bidrar til å begrense virkninger av fattigdom blant barn og unge.

1.4. Planens forankring

Denne planen forankres i samfunnsdelen i Kongsvinger kommunes kommuneplan, med en 4-årig behandlingssyklus. Planen vil på denne måten sikres oppfølging ved at konkretisering og prioritering av tiltak vil kunne være en del av den årlige budsjettbehandlinga. Videre knyttes den til flere enheter.

2. Hva berøres planen av?

2.1. Kommunens planverk

Fattigdomsplanen er ikke en plan som kan stå alene, men som må ses i sammenheng med kommunens planverk for øvrig. Barn og unges levekår og oppvekstmiljø skal, i følge samfunnsdelen i kommuneplanen 2010-2014, prioriteres høyt. Det nevnes de deler av kommuneplanen som omfatter barn spesielt:

”Kongsvinger skal framstå som en god oppvekstkommune

- Barnehagegaranti med opptak løpende gjennom hele året.
- Læringsresultater i skolen på høyde med landet for øvrig.
- God evne til å ta vare på utsatte barn og unge.

Kongsvinger skal tilby aktive fritids- og kulturaktiviteter til kommunens og regionens befolkning

- Ivareta viktige kulturelle regionsfunksjoner som kulturhus, kino, svømmehall- og idrettsanlegg for nasjonale øvelser
- Utvikle et aktivt samarbeid mellom kommunen og frivillige lag og organisasjoner
- Legge til rette for gode friområder og muligheten for et aktivt friluftsliv.”

Kommunen har flere planer med klare grensesnitt mot fattigdomsplanen: Ruspolitisk handlingsplan 2010-2013, Kommunedelplan for oppvekst 2010-2021, Kulturmelding 2009-2013 (-2021), Melding for fysisk aktivitet og Flyktningplan 2010-2014. Plan for psykisk helsearbeid og rus og Boligsosial handlingsplan under utarbeidelse.

2.2. Barnekonvensjonen

De barn som er utsatt for økonomisk og sosial nød har et krav på beskyttelse fra storsamfunnet, ikke minst for å hindre sosial utstøting og at fattigdom går i arv. Dette sier FNs barnekonvensjon noe om.

"Barnets menneskerettigheter, slik de er uttrykt i barnekonvensjonen, skal prege og gjennomsyre alle beslutninger og all offentlig virksomhet. Barnekonvensjonen ble vedtatt av FNs generalforsamling 20. november 1989. Norge ratifiserte barnekonvensjonen i 1991, og har dermed en folkerettslig forpliktelse til å oppfylle alle bestemmelsene i konvensjonen. Som følge av ratifiseringen må Norge rapportere til FN hvert 5. år om vår oppfølging av konvensjonen.... Barnekonvensjonen ble inkorporert i norsk rett i 2003. Det betyr blant annet at konvensjonen skal ha forrang dersom det oppstår motstrid mellom konvensjonen og annen norsk lovgivning. Gjennom inkorporeringen har konvensjonen fått en FNs konvensjon om barnets rettigheter sterk stilling i norsk rett. Ved å gjøre barnekonvensjonen til en del av den nasjonale retten, har staten også sikret at alle myndigheter, enkeltpersoner og organisasjoner er direkte forpliktet av konvensjonens bestemmelser." (Satsing på barn og ungdom – regjeringens mål og innsats områder i statsbudsjettet 2011)

Vi har valgt å ta med noen punkter i konvensjonen, som kan relateres direkte til planen.

2. *INGEN DISKRIMINERING* Konvensjonens rettigheter gjelder for alle barn uten forskjellsbehandling og uten hensyn til barnet og dets foreldres rase, farge, kjønn, språk, religion, opprinnelse, eiendom, funksjonshemming eller oppfatninger. Staten skal sørge for at ingen diskrimineres.

3. *TIL BARNETS BESTE* Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.

24. *HELSE* Barnet har rett til å få den best mulige medisinske behandling og hjelp til å komme seg etter sykdom. Staten skal arbeide for å redusere spedbarns- og barnedødelighet, sikre at alle barn får nødvendig legehjelp, gi god helsemessig omsorg til mødre etter fødselen, bekjempe sykdom og gi orientering og utdanning om helse og riktig ernæring. Staten skal også avskaffe helsefarlige tradisjoner, samarbeide med andre land og særlig ta hensyn til utviklingslandenes behov.

25. *BARN UNDER OFFENTLIG OMSORG* Barn plassert i omsorgstiltak utenfor familiemiljøet har krav på regelmessig vurdering av behandlingen og oppholdet der.

26. *SOSIALTJENESTER* Staten skal sikre at barnet får den sosiale hjelpen og den økonomiske støtten det har krav på etter landets lover.

27. *LEVESTANDARD* Barnet har rett til en levestandard som er tilstrekkelig på alle områder. Foreldrene, eller andre som har ansvar for barnet, har det grunnleggende ansvaret for å sikre de livsvilkårene som er nødvendig for barnets utvikling. Staten har plikt til å støtte de foresatte.

31. *LEK OG FRITID* Barnet har rett til hvile, fritid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv.

2.3. Regjeringens fattigdomssatsing

I regjeringens handlingsplan mot fattigdom fremgår det at rettferdighet, god fordeling og utjamning er grunnleggende verdier. Samfunnet skal baseres på sosial rettferdighet og like muligheter. Regjeringen ønsker å avskaffe fattigdom gjennom universelle velferdsordninger og sterke fellesskapsløsninger.

Hovedfokus er:

- Alle skal gis mulighet til å komme i arbeid.
- Alle barn skal kunne delta og utvikle seg.
- Levevilkårene for de svakest stilte skal bedres.

Norge skal være et av verdens mest inkluderende samfunn. Alle skal, uavhengig av økonomisk og sosial bakgrunn, gis like muligheter, rettigheter og plikter til å delta i samfunnet og bruke sine ressurser. Regjeringen har satt seg som mål og avskaffe fattigdom.

Kampen mot fattigdom har et langsiktig og et kortsiktig perspektiv. Den krever at vi setter av ressurser til innsats som kan forebygge at den oppvoksende generasjon kommer i en situasjon preget av fattigdom, og den krever ressurser til innsats som kan redusere fattigdom og bedre situasjonen for de som er rammet.

”Gode og trygge oppvekstkår er viktig for trivsel, trygghet og utvikling. Barn og unge som berøres av fattigdomsproblematikk opplever i særlig grad utestenging fra felles sosiale arenaer som vanskelig, og vil oftere oppleve vansker senere i livet for eksempel på skole og i arbeidslivet....En viktig oppgave for regjeringen er å legge til rette for en trygg økonomisk og sosial situasjon for barn, ungdom og deres familier uavhengig av familienes inntekt. Økonomisk trygghet er en forutsetning for å motvirke at fattigdomsrelaterte problemer rammer barn og ungdom. Regjeringen vil derfor videreføre og forbedre velferdspolitikken overfor barnefamilie – barnetrygd, foreldrepermisjonsordningene og engangsstøtten ved fødsel, og fortsette arbeidet med bedre og billigere tilsynsordninger for førskolebarn og de yngste skolebarna.

Et inkluderende oppvekstmiljø for alle barn og unge skapes gjennom et tett samspill mellom kommunen og positive krefter i lokalsamfunnet, som frivillige organisasjoner, barn og ungdom selv, foreldre og andre grupper som ønsker å gjøre en innsats. Regjeringen ønsker å bidra til at kommunene sikrer alle barn og unge tilgang til åpne og inkluderende møteplasser for samvær, utfoldelse og aktivitet hvor de kan delta uavhengig av familiens økonomiske eller sosiale situasjon. Undersøkelser viser at barn i barnevernet kommer dårligere ut enn andre barn på en rekke levekårsvariabler. Tilbud og tjenester gjennom barnevernet er dermed også viktig.” (Handlingsplan mot fattigdom, status 2008 og styrket innsats 2009).

3. Fattigdom

3.1 Fattigdomsbegrepet

I Norge snakker vi om relativ fattigdom. Det vil si at levestandard måles i forhold til det samfunnet en lever i. Noen er relativt sett dårligere stilt enn resten av befolkningen i

forhold til hva som er vanlig, slik at de helt eller delvis ekskluderes fra deltagelse i samfunnet.

Økonomisk trygghet for enkeltmennesket er av en avgjørende betydning for å kunne fjerne opplevelsen av fattigdom. Det må kunne sies være grunnleggende for livskvaliteten å ha en tilstrekkelig og forutsigbar inntekt, og kompetanse til å disponere denne på en god måte. Økonomisk trygghet bidrar til å gi en forutsigbar framtid. Det handler ikke bare om å få dekket grunnleggende behov, men for eksempel kunne disponere sin økonomi slik at man kan leve på en måte som er allment akseptert i samfunnet.

Fattigdom er et sammensatt fenomen og kan beskrives på flere måter. Fattigdom betyr ulike ting for ulike hushold. Fattigdom omhandler ikke bare økonomi, men kan være ensomhet, mangel på opplevelser, mangel på språk, psykiske lidelser, rusproblematikk, helseproblematikk, familiekonflikter, uegnet bolig eller mangel på bolig, manglende mestring av daglige gjøremål osv. Faktorer som for eksempel svak tilknytning til arbeidslivet, dårlig helse og ustabile boforhold kan også være konsekvenser av manglende økonomiske ressurser over en lang periode. Det dreier seg ofte om en opphopning av sammensatte problemer. Dette kan i mange tilfeller føre til isolasjon og utstøting. Opplevelsen av fattigdom er ofte synonymt med manglende deltagelse i det vanlige samfunnsnivå. En slik ressursmangel over tid gjør det svært vanskelig å komme seg ut av situasjonen. Dette kan igjen føre til lav sosial status, økende avhengighet, underordning og opplevelse av avmakt, økende sårbarhet og marginalisering.

3.2 Barnefattigdom

De fleste barn og unge i Norge har gode oppvekstvilkår, og vokser opp under gode økonomiske forhold. Barns levekår er i stor grad bestemt av foreldrenes økonomiske og sosiale situasjon. De barn som er utsatt for økonomisk og sosial nød har et krav på beskyttelse fra storsamfunnet jfr. Barnekonvensjonen. Det er viktig å hindre sosial utstøting og at fattigdom går i arv. Barnefamilier med høy inntekt har de siste åra hatt en bedre inntektsutvikling enn barnefamilier som befinner seg nederst i inntektsfordelingen. Forskjellene mellom barn har blitt større. Denne er stadig økende. Barn som har foreldre med lav utdanning eller svak tilknytning til arbeidslivet er særlig utsatt. Vår oppfatning om rettferdighet tilsier at ingen barn og unge skal vokse opp i fattigdom. Barn kan sjelden lastes for den situasjon de er i og har liten mulighet til å forandre egen situasjon. Det er derfor viktig å ha oppmerksomhet rundt barnefattigdom. Fattigdom blant barn og unge handler i stor grad om opplevelsesfattigdom. Det innebærer at barn og unge ekskluderes fra ulike sosiale og kulturelle arenaer hvor de kan oppleve, lære og utvikle seg. Dette kan være fritidsaktiviteter som idrett, friluftsliv, musikk, dans osv. Deltagelse i slike aktiviteter er viktig for sosial og motorisk utvikling, samt utvikling av mestringsstrategier. Fattigdom kan ha negative konsekvenser for barn og unge både på kort og lang sikt. For barn har det større konsekvenser for helsetilstanden, både fysisk og psykisk, å leve i fattigdom over kortere tid enn hva det har for voksne.

Boforhold kan være avgjørende for om barn ønsker å ta med seg venner hjem. Noen hjem oppleves som vanskelig å skulle vise fram til jevnaldere. Bolig forteller noe om familiens kapital og om hvem de er. Besøk og overnattingsbesøk er en del av vennskapsutviklingen for barn, noe som blir vanskelig for disse barna. En del barn er utsatt for mye flytting, noe som gjør det vanskelig å bli kjent med andre barn. Det tar tid å utvikle vennskap og sosiale relasjoner.

Barn og unge kan avstå fra å delta på fritidsaktiviteter av andre årsaker enn økonomi. Dette kan skyldes faktorer som mobbing, at en holdes utenfor og ikke blir akseptert av

andre barn. Videre at foresatte ikke følger opp egne barn, til tross for at det finnes et økonomisk grunnlag for dette. Dette kan igjen skyldes andre sosiale faktorer. Det er barn som ikke får lov av foresatte til å delta av ulike årsaker, som for eksempel kultur, religion og kjønn. Noen barn ønsker ikke å delta i organiserte aktiviteter. Det kan da ligge andre utfordringer i dette, men det trenger nødvendigvis ikke å gjøre det.

SSB opplyser at på landsbasis er det per i dag omlag 74.000 barn under 18 år som lever i familier med vedvarende lav inntekt. Dette er om lag 7000 flere barn enn i perioden 2004-2006. Veksten har vært sterkest hos ikke vestlige innvandrere. Det har vært en sterk økning av barnefattigdom de siste 10 årene.

3.3. Hvem er de fattige?

Fattigdom i Norge rammer ikke store grupper mennesker, men enkeltpersoner med ulik bakgrunn. Årsaker til at enkelte faller utenfor er ofte mange, og varierer fra person til person. Flertallet som lever i fattigdom over lengre tid er ikke i arbeid eller arbeider kun sporadisk. Vi snakker om mennesker som lever med en lav inntekt over tid. Studenter er ikke inkludert i dette begrepet. Dette da inntektsbegrepet SSB benytter ikke inkluderer lån, derunder studielån.

Det er allikevel i noen grupper av befolkningen dette er tydeligere enn i andre:

- Unge enslige
- Enslige forsørgere
- Par med små barn
- Familier med tre eller flere barn
- Langtidsledige
- Langtidssyke
- Sosialhjelpsmottakere

Den ene gruppen utelukker ikke den andre. Det vil si at fattige kan tilhøre en eller flere av disse gruppene på samme tid. Barn av enslige forsørgere og innvandrerbarn er mest utsatt. Vegen inn i fattigdommen er ulik blant disse to gruppene, for enslige forsørgere ofte som et resultat av samlivsbrudd og for personer med innvandrerbakgrunn, en kombinasjon av barnerike familier og svak yrkestilknytning.

3.4. Hvordan måles fattigdom?

Det finnes ingen offentlig fattigdomsgrense i Norge. Både fattigdomsandel og fattigdomsfordelingen i Norge varierer med hvilken målemetode som benyttes. Andel fattige i Norge varierer fra drøyt 2 % til 10 % ut fra om det benyttes OECD skala eller EU skala. De fattige defineres ut fra den andelen av befolkningen som har en inntekt etter skatt som ligger under 50 % (OECD) eller 60 % (EU) av medianinntekta i tre sammenhengende år. De to skalaene legger ulik vekt på hvilke stordriftsfordeler husholdningene oppnår ved at flere bor sammen. Andelen fattige øker med utregninger basert på EU-standard. Hvilke av de to målemetodene som benyttes, avhenger av hva enn ønsker å vise. Benyttes EUs målemetode gir dette en høyere prosent enn om OECDs metode benyttes.

EUs definisjon

"Ved bruk av definisjonen til EU får vi en medianinntekt per forbruksenhet som for treårsperioden 2007-2009 var på 285 000 kroner i gjennomsnitt per år, omregnet til 2009-kroner. Lavinntektsgrensen er 60 prosent av mediangjennomsnittet. Dette betyr at for en enslig person vil den være 171 000 kroner, omregnet til 2009-kroner."(SSB)

OECDs definisjon

"OECDs definisjon gir tilsvarende en medianinntekt per forbruksenhet i treårsperioden 2007-2009 som omregnet til faste priser i gjennomsnitt var på 237 000 kroner. For OECDs lavinntektsdefinisjon, som er 50 prosent av mediangjennomsnittet, vil lavinntektsgrensen for en enslig person være 119 000 kroner."(SSB)

4. Kongsvinger kommune

4.1. Dagens Kongsvinger

Kongsvinger kommune har store levekårsutfordringer. Kommunen har en høyere arbeidsledighet enn fylket og landet for øvrig. I kjølvannet av finanskrisa mistet kommunen flere arbeidsplasser. Videre tilhører Kongsvinger et av de områdene i landet med lavest utdanningsnivå og har en stor andel drop out fra videregående skole. Kommunen har en høyere andel av uførepensjonister enn fylket og landet for øvrig. Dette gjelder også langtidsledige og høyt meldt sykefravær. Videre har Kongsvinger en høy andel sosialhjelpsmottagere. Flere har økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde enn fylket og landet for øvrig. I følge FaFo har Kongsvinger kommune en av de høyeste andeler fattige barn i Norge.

4.2. Dagens innsats for å forebygge og bekjempe fattigdom i Kongsvinger kommune

Alle innspill i planens kartleggingsdel er de ulike enheter/team og frivillige organisasjoners egne oppfatninger.

4.2.1. NAV

NAV Kongsvinger utfører i all hovedsak lovpålagte tjenester som er likt for hele landet. Det er en stor bredde i dette tjenestetilbudet som berører barn, ungdom og voksne. Det rapporteres om følgende spesifikke måter å arbeide på ved NAV Kongsvinger:

Det fremgår av Lov om sosiale tjenester i NAV (2009):§1Lovens formål: "Formålet med loven er å bedre levekårene for vanskeligstilte, bidra til sosial trygghet, herunder at den enkelte får mulighet til å leve og bo selvstendig, og fremme overgang til arbeid, sosial inkludering og aktiv deltagelse i samfunnet. Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Loven skal bidra til likeverd og likestilling og forebygge sosiale problemer."

NAV Kongsvinger organiserer oppfølgingsarbeidet i team. En veileder har helhetlig oppfølging av bruker i forhold til ytelse, veiledning, arbeid, aktivitet, bolig osv. NAV settes med dette i bedre stand til å gi bruker rett oppfølging, og bruker slipper å bli kasteball mellom ulike veiledere. Det etterstrebes at brukere skal ha rett ytelse til rett tid. I dette arbeidet oppfatter NAV at brukere opplever det som mer verdig å motta andre ytelse enn økonomisk sosialhjelp. Dette styrker selvbildet og gjør det enklere å ha fokus på arbeid og aktivitet. Økonomisk sosialhjelp skal være det siste sikkerhetsnettet og skal betraktes som en midlertidig hjelp. Mottagere av økonomisk sosialhjelp er ingen ensartet gruppe. Det kan være en hel husstand eller enkeltpersoner i denne. De omfatter både korttids- og langtidsmottagere, brukere som har økonomisk sosialhjelp som hovedinntekt og de som har dette som en supplerende til annen inntekt som trygdeytelser eller arbeidsinntekt. NAV Kongsvinger har flere brukere som er uten arbeid og dermed har fått inntektsgrunnlaget sitt redusert. Disse har i perioder behov for økonomisk sosialhjelp, økonomisk råd og veiledning. Spekteret er vidt og omfatter mye. Det må legges individuelle vurderinger til grunn. Kongsvinger kommune følger statens veiledende satser for økonomisk sosialhjelp.

NAV Kongsvinger har en økning i antall brukere med frivillig forvaltning av inntekter. Dette benyttes som et tiltak i oppfølging av bruker der man ser det kan være hensiktsmessig. NAV har mange arbeidsrettede tiltak. Flere gjennomføres jevnlig slik som jobbkubb. Det er i senere tid opprettet jobbkubber spesielt tilpasset fremmedspråklige. Det arbeides aktivt med å skape flere lavterskel tiltak som kan nå ut til de gruppene unge og voksne som planen omtaler. Linken/Jobben er et kommunalt tiltak i samarbeid med Frelsesarmeens sosialtjeneste. Dette oppleves som et vellykket tiltak både av brukerne og NAV.

NAV disponerer 149 boliger til økonomisk og sosialt vanskeligstilte og administrerer fordeling disse. Dette inkluderer boligene som benyttes ved bosetting av flyktninger. Det oppleves at en har for få boliger til disposisjon. Dette gjelder spesielt i forhold til barnefamilier da det er få store boliger. Barnefamilier står derfor i kø lengre enn andre søkere. Jo flere barn, jo lengre tid i kø. Per 01.11.2011 er det 18 husholdninger som kvalifiserer til kommunal bolig på venteliste. 15 av disse er par med barn, enslige forsørgere eller foresatte med samværsrett. De eldste søknader per 01.11. er fra april 2011. Søkerne oppgir dårlige boforhold, ikke egnet bolig, høy husleie og barn med spesielle behov som årsaker til søknad om kommunal bolig.

Ungdom:

Ungdomsteamet følger opp i overkant av 300 ungdommer i aldersgruppa 16-25 år, flere under 18 år. Noen har egne barn, de fleste som par, noen få er enslige forsørgere. Marginalisering og ekskludering er et hovedtema. Ungdommene ekskluderes fra mange arenaer. Det kan skyldes faktorer som økonomi, sosial arv, miljøet en tilhører, psykiske lidelser osv. Det er en stor utfordring å være marginalisert på flere områder samtidig.

Ungdomsteamet har drop in på bestemte ukedager. Ungdommene kan da komme uten forhåndsbestilt samtale. Dette har vist seg å være svært nyttig. Ungdommene får raskt snakke med noen der og da.

NAV har som hovedmålsetting at ingen ungdommer skal ha økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde. Det er viktig å være i aktivitet. NAV har flere tiltak som fungerer og det finnes flere bedrifter stiller med praksisplass. Ungdommene får nye impulser, økt selvtillit og opplever mestring. På sikt kan dette bidra til å få ungdommene inn på skole eller i arbeid. De fleste ungdommene NAV er i kontakt med har ikke fullført videregående utdanning. Flere har foreldre med liten eller ingen utdanning. Mange mestrer ikke gå på skolen. Det må tas utdanningsvalg i ung alder. Ungdommene er garantert skoleplass i videregående skole, men har i flere tilfeller for lave karakterer til å komme inn på skole i Kongsvinger. De opplever å komme inn på skoler andre steder og på linjer de ikke ønsker seg. Å flytte på hybel i en alder av 15-16 år er ofte lite aktuelt. De fleste ungdommer har

ressurssterke foreldre som stiller opp for dem, som hjelper dem økonomisk, materielt og følelsesmessig. Det stilles ekstremt høye krav til de ungdommene som mangler dette. De har ingen å lene seg mot, ingen buffer, ingen sikkerhet. Det er en reell utfordring at det mangler tiltak for de som er i behov av tett oppfølging.

Den største utfordringen er at mange ungdommer er i behov av en tettere oppfølging enn hva NAV kan gi. Overgangen til voksenlivet er en kritisk livsfase, flere mangler støttespillere og veiledning i denne perioden.

Enslig forsørgere:

NAV prioriterer fra høsten 2011 oppfølging av enslig forsørgere. Dette gjelder de som mottar overgangsstønad og har en lav inntekt, og ikke er økonomisk selvhjulpne gjennom arbeidsinntekt. Per september 2011 hadde NAV registrert 72 enslig forsørgere, av disse faller 20 personer inn under ungdomsgruppa. Av de 72 har 14 arbeidsavklaringspenger. Dette gjelder ingen i ungdomsgruppa. Det er 21 enslige forsørgere som mottar full overgangsstønad, av disse er det 12 ungdommer. Ungdomsteamet følger opp enslig forsørgere i ungdomsgruppen. For mottagere av overgangsstønad kan utdanningsstønad gis dersom bruker er i behov av utdanning for å bli i stand til å forsørge seg selv ved arbeid. Dette kan gis i maksimalt tre år på full tid, og gis kun i den perioden en har rett til overgangsstønad.

Kvalifiseringsprogrammet:

Regjeringen sier: "Kvalifiseringsprogrammet er et av regjeringens aller viktigste tiltak mot fattigdom". Programmet skal være for personer som trenger tett individuell oppfølging over tid. Det anbefales at hver veileder skal følge opp 10-12 personer. Programmet skal bidra til en bedre livskvalitet og en avklaring av funksjonsevnen. Programmet skal bestå av arbeidsrettede tiltak, og kan kombineres med medisinsk behandling, opptrening og egenaktivitet som støtter opp overgang til arbeid. Kvalifiseringsprogrammet gjelder fortrinnsvis for personer i yrkesaktiv alder med vesentlig nedsatt arbeids- og inntektsevne og ingen eller svært begrensede ytelser til livsopphold etter folketrygdloven eller arbeidsmarkedsloven. Kvalifiseringsprogrammet er en rettighet, og kan ikke avslås med henvisning til måltall eller kommunal økonomi.

Kvalifiseringsprogrammet hadde oppstart høsten 2009. Måltallet gitt for 2009 var 10 deltakere og det var avsatt 1 ½ årsverk til dette arbeidet. For 2010 og 2011 var måltallene henholdsvis på 32 og 50 deltagere. Det har inntil august/september dette år vært avsatt 3 årsverk til dette arbeidet. Måltallene har vært nådd.

Kvalifiseringsprogrammet viser svært gode resultater. I 2010 var det et gjennomsnittlig deltakerantall per måned på 38. Av 10 deltakere med gjennomførte eller planmessig avviklede program gikk 5 personer ut i arbeid, 3 fikk statlige ytelser og 2 sosialhjelp. Per 30.september 2011 var det gjennomsnittlig 45 deltakere per måned, og 29 deltakere hadde gjennomført eller planmessig avviklet program. Av disse gikk 13 ut i arbeid, 3 har begynt på skole, 6 er avklart for statlige ytelser, 3 mottar økonomisk sosialhjelp og 4 er i kategorien annet. 14 av 38 deltagere var 24 år eller yngre pr. 31.08.2011.

I perioden 2009-2011 har programmets deltagere hatt totalt 59 barn. 12 deltagere med totalt 22 barn er blitt økonomisk selvhjulpne etter gjennomført Kvalifiseringsprogram.

Kvalifiseringsprogrammet hadde 2010 og 2011 eget tiltaksbudsjett. Tiltaksbudsjettet har blitt benyttet til å dekke utgifter som deltagerne ikke har kunnet dekke med de midlene de selv har til rådighet. Utgiftene har vært viktige for ytterligere kvalifisering til skole eller arbeidsliv og har hatt en helsemessig gevinst for de som har hatt særlige behov eller som en motivasjon til å fullføre et løp de har startet på. Per august/september har en ikke lenger tilgang til dette budsjettet grunnet innsparinger.

Budsjettet for kvalifiseringsprogrammet består av rammestyrte midler overført fra staten. Det ligger fra statlig hold en forventning om at kommunen selv også skal gå inn med midler. Fra Arbeids- og velferdsdirektoratet vises det til at måltallet for kvalifiseringsprogrammet ikke er ment som noen øvre grense for hvor mange som kan tas inn i programmet. For 2012 har kommunen fått overført 5,8 mill til kvalifiseringsprogrammet. Dette tilsvarer ca 37 deltakere pr. måned. Dersom kommunen bidrar med ekstra midler, kan deltakerantallet økes. Behovet for 2012 er anslått til å være 50 deltakere.

Flyktning:

Per desember 2011 omfatter brukere av flyktningsteamet 75 bosatte flyktninger, samt 36 familiegjenforente, eller sekundærflyttinger med varierende tid igjen av integreringsperioden på 5 år. Kongsvinger kommune har bosatt 14 familieenheter med totalt 34 barn under 18 år. I tillegg utgjør sekundær familiegjenforeninger ektefeller og 17 barn. Introduksjonsprogrammet har 36 deltagere.

Flyktningarbeidet er organisert i team med en fagkoordinator, to veiledere og en miljøarbeider/ boveileder. I integreringsperioden, de fem første år, følges bosatte flyktninger opp av flyktningsteamet. Flyktningene får tett oppfølging. NAV er lett tilgjengelige for råd og veiledning. Det er systematisk og målrettet miljøarbeid i hjemmet og på fritiden. Det gis veiledning i form av: Boveiledning, samfunnsorientering og læring av økonomi. Det avholdes familieveiledningskurs med tolk på deltagernes språk. Dette er spesielt rettet i forhold til voksne som har barn. Alle barn går i barnehage og ved behov på SFO. Disse utgiftene dekkes av familien selv hvis de har egne inntekter, eller gis som hel eller delvis hjelp gjennom NAV. Det gis bidrag til fritidsaktiviteter for alle bosatte flyktninger. Barn har behov for fritidsaktiviteter både for egen utvikling og for integrering. Foreldre gis praktisk bistand til å få barn med i aktiviteter. Dersom det er behov kan de få økonomisk bistand til kontingenter og noe utstyr. Barn og foreldre kan om nødvendig følges til aktivitet og hjelpes i gang med disse av boveileder.

Det er viktig at de nybosatte barna ikke skiller seg for mye ut fra jevnaldrende, det er derfor avsatt en del midler som skal kunne dekke utgifter som sykler, skolesekker og PC til familier som har barn skolealder. Det er i budsjettet avsatt midler til å dekke fritidsaktiviteter for både barn og voksne.

Introduksjonsloven er det viktigste tiltaket i arbeid med integrering av flyktninger og innvandrere. Loven omfatter nyankomne innvandrere mellom 18 og 55 år som trenger grunnleggende kvalifisering. For å ha rett til introduksjonsprogram med stønad må flyktningen ha fått innvilget asyl, kommet som overføringsflyktning eller fått innvilget oppholdstillatelse av beskyttelsesgrunner. Familiegjenforente med personer som har asyl eller opphold av beskyttelsesgrunner har som hovedregel både rett og plikt til introduksjonsprogram med stønad.

Kongsvinger kommune har gode tradisjoner på at flyktningarbeidet har hatt eget budsjett til rådighet. På denne måten har en evnet å kunne gi nødvendig oppfølging av brukerne, samt holde ansatte oppdatert faglig til enhver tid. Denne tette oppfølgingen viser resultater. Fra 1994 fram til i dag er det bosatt ca 380 personer. Om lag 4,7 % av disse er i dag registrert som mottagere av økonomisk sosialhjelp. Dette tallet omfatter en del personer som var syke ved ankomst til Norge, og derfor ikke har andre rettigheter enn økonomisk sosialhjelp fram til de fyller 67 år. Det er ikke foretatt noen systematisk undersøkelse av hva som skjer med flyktningene etter endt integreringsperiode. Men erfaringsmessig flytter en del fra Kongsvinger, og mange av disse flytter til arbeid i andre kommuner. Når det gjelder barna i denne gruppen vet en lite, men en finner svært få igjen i sosialhjelpsstatistikken som det vises til. En er kjent med at mange unge forlater Kongsvinger for å gå på skole eller arbeide i andre kommuner. Det er få unge med innvanderbakgrunn i rusfeltet. Ungdomsteamet kommer sjelden i kontakt med barn som er bosatt som flyktninger gjennom Kongsvinger kommune.

Husbanken:

Kongsvinger kommune har søkt og blitt tatt opp i BOSO, Boligsosialt utviklingsprogram. Dette er et forpliktende samarbeid mellom Husbanken region øst og Kongsvinger kommune. Kongsvinger har store boligsosiale utfordringer. Målet er at alle innbyggere i kommunen skal ha et godt boligtilbud. Flere vanskeligstilte skal ha egne boliger. De som ikke selv kan skaffe seg tilpasset bolig eller beholde egen bolig, skal få nødvendig bistand til dette. En tilpasset bolig er en betingelse for et godt og meningsfylt liv og en forutsetning for å delta aktivt i samfunnet. Barn og unge er ekstra sårbare i denne sammenheng. I forbindelse med BOSO ser en på den kommunale boligmassen. Det ønskes en større sirkulasjon av kommunale boliger og man ser derfor på om leietakere kan ha mulighet å kjøpe egen bolig.

Startlån og tilskudd til etablering skal bidra til at førstegangsetablerere kan etablere seg i egen bolig. Bostøtte og boligtilskudd skal bidra til å redusere boligbelastningen for økonomisk vanskeligstilte husholdninger.

Bostøtte:

Som en del av regjeringens fattigdomssatsing ble bostøtten forenklet og styrket gjennom økte ytelser og utvidet slik at den omfatter flere målgrupper. Med endringene i 2009 ser en at det i Kongsvinger har gitt en økning i antall husstander som mottar bostøtte. Denne økningen er større i Kongsvinger enn resten av landet og fylket. I hvilken grad dette omfatter husstander med barn kan ikke leses ut av tilgjengelige tall. I Kongsvinger kommune mottok i 2009 551 husstander bostøtte, 2010 og 2011 er tallene på henholdsvis 649 og 704.

Startlån:

Alle grupper av befolkningen i Kongsvinger søker og innvilges startlån, i noen saker kombineres dette med boligtilskudd. Husstander med barn peker seg ikke spesielt ut. De fleste søknader som innvilges per i dag omhandler topplån. Dette er i tråd med endringer i retningslinjene. Videre innvilges flere unge førstegangssøkere i stor grad lån. Dette bidrar til at unge får etablert seg på boligmarkedet. Det er en klar økning i avslag på søknader om startlån. Dette er begrunnet med en lav og usikker fremtidig inntekt. Det er flere enslige forsørgere som får avslag grunnet en eller begge årsakene. 15 enslige forsørgere har fått avslag i 2011.

I 2010 ble det fattet 100 vedtak som omfatter startlån. Det ble gitt avslag i 35 saker og innvilgelser i 45 saker. Resterende omfatter refinansieringer, nybygg og utbedringer. I 2011 er det fattet 84 vedtak, derav 55 avslag og 18 innvilgelser til boliglån, samt refinansieringer og utbedringer.

Gjeldsrådgiving:

Kommunen har plikt til å bistå personer med alvorlige gjeldsproblemer. Gjeldsrådgiver gir råd og veiledning i tråd med gjeldende lover og gjennom samarbeid med den det gjelder. Bistand kan være utarbeide budsjett og kreditoroversikt, lage nedbetalingsplaner, refinansiering, akkordløsning, utenrettslig gjeldsordning og frivillig forvaltning av inntekter. Tjenesten skal ha et forebyggende perspektiv, slik at innbyggerne gjennom hjelp til selvhjelp, skal få redusert / få kontroll over sin økonomiske situasjon. Alle grupper av befolkningen oppsøker gjeldsrådgiving. Rådgiving gis ofte til unge personer med sammensatt problematikk. Disse har ofte mange ubetalte regninger, men ikke nødvendigvis mye gjeld i form av forbruksgjeld. Behovet for gjeldsrådgiving oppstår gjerne i forbindelse med store endringer i økonomiske forhold. Dette skyldes ofte samlivsbrudd og overgang til trygd. Personer mister arbeid eller sykepengrettigheter og blir mottakere av andre NAV ytelser. Det er flere som har vært selvstendig næringsdrivende med enkeltmannsforetak som mottar gjeldsrådgiving. Brukere formidler at en løsning på gjeldsproblemet oppleves som en lettelse der og da. Om dette bidrar til økt livskvalitet på sikt kan det stilles spørsmål ved. En kan bli gjeldsfri uten å ha økt inntekten sin, slik at man lever oppunder eller under satsene for økonomisk sosialhjelp.

I 2010 ble det registrert 64 nye saker totalt. Per november 2011 hadde gjeldsrådgiver 98 saker som er mottatt dette år. Det er en klar økning i antall saker fra 2010 til 2011. Det mottas i snitt 10 nye saker per måned. I 49 av sakene er det registrert at vedkommende har barn, det vil si i halvparten av sakene.

4.3.2. Barn – og unge enheten

Helsesøstertjenesten:

Helsesøstertjenesten har 100 % oppslutning på Helsestasjonen. Det vil si at helsesøstertjenesten møter alle barn. Hovedoppgaven er helsefremmende og forebyggende arbeid, en skal oppdage og henvise videre. Helsestasjonen følger ikke denne gruppen videre på det vis som NAV og barnevernet gjør. I dette arbeidet benyttes kartleggingsverktøy for å avdekke svangerskaps depresjon (EPDS) og barns utvikling (ASQ). Det gis ekstra oppfølging i enkelte tilfeller. Videre er det tilbud om barselgrupper med fokus på nettverkskaping. Hvor det er naturlig deltar det i ansvarsgruppemøter. Videre er det rekruttert familier til Røde Kors sitt tilbud om ferieturer. Tidligere ble det delt ut gavekort på klær til barn til jul, også i regi av Røde Kors.

Skolehelsetjenesten:

Skolehelsetjenesten er tilstede i alle skoler til og med videregående. Det arbeides både på system og individ nivå, og har et forebyggende og helsefremmende fokus. Det undervises i pubertet, seksualitet, kosthold, fysisk aktivitet osv. Spesielt på ungdomstrinnet er det mye samtaler, psykososial problematikk, spiseproblemer og relasjons problematikk.

Ungehelsa:

Ungehelsa er et supplement til skolehelsetjenesten for ungdom 13-25 år. Tilbudet er fortrinnsvis brukt til prevensjonsveiledning, testing for kjønnssykdommer og andre helserelaterte saker. Ungehelsa er veldig godt besøkt. Mange av ungdommene som oppsøker helsesøster i skolen bærer preg av faktorer som arbeidsledige foreldre, skillsmisser, lite nettverk, rusrelatert problematikk osv.

Barnevern:

Barnevernet mottok i 2010 175 meldinger totalt, medio november 2011 er tallet oppe i 155. Sammenliknet med fjoråret ligger man noe høyere enn foregående år. Politiet melder ofte bekymring. Videre melder foreldre selv, skole, barnehage, tannhelsetjenesten, sykehus, private meldere, anonyme meldere og helsestasjonen. Barneverntjenesten opplever at foreldre uten barnevernssaker tar kontakt for å søke om økonomisk støtte til blant annet barnehage, fritidsaktiviteter, utstyr. I familier hvor det er opprettet barnevernssak er det ofte vanskelig økonomi. Foreligger det en barnevernfaglig begrunnelse for at familien skal få dekket utgifter som barnehage og fritidsaktiviteter, så dekker barneverntjenesten dette. I de tilfeller hvor det ikke er barnevernssak, og det ikke foreligger barnevernfaglig begrunnelse for å få denne type utgifter dekket, forsøkes det å henvise til andre instanser som for eksempel NAV. Familier tar ofte kontakt med barneverntjenesten etter at de har fått avslag fra NAV. Det oppleves at disse familiene blir "kasteballer". I noen tilfeller er det henvist søknader til fattigdomsfondet som SLT koordinator forvalter. Det er en utfordring å få andre instanser til å ta oppgaver. Barneverntjenesten gir god barnevernfaglig oppfølging, og forsøker å henvise familiene til

rett instans slik at de får hjelp etter rett lovverk. Barneverntjenestens oppgave er å gå inn saker hvor det er omsorgssvikt i hjemmet.

SLT- Koordinator (Samordning av Lokale kriminalitetsforebyggende Tiltak):

Målet er at kommunens barn og unge skal få riktig hjelp til riktig tid av et hjelpeapparat som samarbeider godt på tvers av etater og faggrupper. SLT-modellen er utviklet for å koordinere kunnskap, kompetanse og ressurser mellom politiet og de kommunale enhetene som tar kriminalitetsforebyggende hensyn. Det inkluderer lokalsamfunnet med næringslivet og de frivillige organisasjonene. Signaler fanges opp og spres raskere, tiltak settes inn tidligere og mer presist og faren for dobbeltarbeid og overlapping reduseres. SLT team skal være på plass ved alle ungdomsskoler og videregående skoler i kommunen i løpet av 2012. I løpet av 2012 skal oppfølgingsteam i forhold til førstegangskriminelle 15-18 år være på plass. Gjennom SLT koordinator organiseres tiltakene Fond for vanskeligstilte barn, Aktivitetsuke for barn i alderen 6-12 år, Sommerleir for barn 10-14 år og Sommerjobb for ungdom i alderen 15-18 år.

Fond for vanskeligstilte barn, ungdom og familier har som et av sine mål å motvirke sosial eksklusjon. Økonomisk støtte kan gis til tiltak etter søknad til barn og ungdom som ikke får delta i aktiviteter på grunn av familiens eller egen dårlig økonomi. Det blir ikke gitt kontant støtte. Det er til nå gitt støtte til over 150 ungdommer/familier. Aktivitetsuka i Kongsvinger er for barn i alderen 6 – 12 års alderen. I 2010 deltok 82 barn på sommerleiren og det var over 20 barn på venteliste for å få delta. De siste 5 årene har over 350 barn deltatt. Sommerleir på Strandenga, Biristrand, arrangeres sammen med Lions for barn i alderen 10 – 14 år. I 2011 deltok 16 barn på sommerleiren. De siste tre årene har det deltatt 38 barn på sommerleir. Sommerjobb til ungdom gir jobb til 6 – 8 ungdommer i 3 uker i løpet av sommerferien, etter søknad. Det er 27 ungdommer som har hatt sommer jobb de siste 5 årene. Sommerjobb er knyttet opp mot de to nevnte ferietilbudene.

Samtlige av de ovenstående tiltakene er evaluert og det har vist at alle tiltakene har vært suksessfulle. Tiltakene er gratis, de når vanskeligstilte barn/unge, både med barn med norsk bakgrunn og innvandrerbakgrunn. Tiltakene er drevet med tilskudd av statlige midler fra BLD (Barne-, likestillings, og inkluderingsdepartementet) og SHDIR (Sosial-og helsedirektoratet), samt bidrag fra Røde Kors og Lions. For at disse tiltakene skal kunne drives videre betinger det økonomisk støtte fra Kongsvinger kommune.

4.2.3. Skole og barnehage

Skole:

Skolene i Kongsvinger har som målsetning at elevene skal prestere på eller over landsgjennomsnittet på felles målinger. I løpet av de to siste årene er det satt i gang nye tiltak og videreført eksisterende tiltak med mål om bedring av elevenes læringsresultater. Dette for å hindre at elever slutter før fullført videregående. Utdanning legger grunnlag for å sikre en stabil og trygg inntekt.

Det er elever på alle trinn i grunnskolen som er preget av å leve under vanskelige økonomiske kår. Hvor mange barn dette gjelder på hvert trinn vil variere. Dette setter preg på elevenes mulighet til å delta i aktiviteter/sosiale arrangementer. Tallene kan variere noe fra år til år, og fra skole til skole. Skolen erfarer at barn/ungdom har en svært høy terskel for å fortelle noe om dette. Det er enklere å si at en ikke har lyst til å være med på noe, fordi det er så kjedelig og teit, i stedet for å vedkjenne seg den egentlig grunnen. Barn/ungdom ønsker samtidig å beskytte sine foreldre. Gratisprinsippet i skolen skal være styrende, men det er synlige forskjeller i forhold til aktivitetsutstyr. Skolen har

ikke oversikt over folks privatøkonomi, men registrerer utfordringer den enkelte elev kan ha.

I barneskolen er det ikke lovpålagt å ha sosiallærer og rådgiver slik det er i ungdomsskolen. Noen barneskoler har allikevel valgt å sette av ressurs til dette arbeidet med tanke på tidlig innsats i forhold til psykisk helse og rusforebygging. Miljølæreren setter av tid til samtaler med enkeltelever, elevgrupper og med foresatte. Målet er å sette inn riktig og målrettet tiltak tidlig for å forebygge og minske vansker i ungdomsårene. Det registreres en økning av enslige forsørgere. Flere innvandrerbarn har enslig forsørgere eller kommer fra er barnerike familier. Det oppleves et økende skille mellom fattig og rik.

Alle skoler har Tverrfaglig team i samarbeid med Barn og ungeenheten. I disse teamene er det tverrfaglig kompetanse som kan bistå elever og familier med utfordringer. Målet er rett hjelp til enhver tid og tidlig innsats. Det samarbeides også om tiltaket "Tyvstart". Det har som mål at alle elever i grunnskolen skal lese innen 2. trinn. Kongsvinger kommune har Innføringsklasse. Dette er et tilbud til elever på 1.-10. trinn som ikke kan norsk. I ungdomsskolene har Los. Dette er et forsøksarbeid igangsatt av BLD og er rettet mot ungdom som er i risikozonen for å falle utenfor skole eller arbeid.

Barnehage:

Barnehagene opplever at det er flere familier som sliter økonomisk i dag. Foreldrene ønsker sterkt at barnet skal ha en barnehageplass slik at de kan leke med jevnaldrende, få skoloring før skolestart, varierte opplevelser, omsorg, lek og læring. Det er ikke lenger slik at det er andre barn "hjemme i gata". Det skaper usikkerhet for familien når de får problemer med å betale barnehageregningen. Noen ganger må også barnet involveres fordi det må slutte i barnehagen eller ta permisjon i noen måneder. Dette er uheldig for barnet. Vi opplever også at det er vanskelig for familier å få økonomisk hjelp fra Nav. For enkelte familier kan selv små utlegg være vanskelige. Personalet opplever at det kan være vanskelig å be om klær og utstyr til turer/ aktiviteter når vi vet at familiene sliter økonomisk, samtidig er det barnehagenes oppgave å se til at barnet har tilfredsstillende klær og utstyr.

De fleste barnehager har en frivillig matordning, noe som barnehagene prøver å få til så billig som mulig for at ikke dette skal bli ekstra belastende for familier med dårlig råd. Personalet opplever at matordning i barnehagen er positivt når alle barn kan delta. Det gir et godt kosthold, og ikke fokus på flotte eller dårlige matpakker. Det er derfor svært positivt når barnevernet har gått inn og dekket utgifter til mat.

Det er et økende behov for foreldreveiledning. Det er familier som har lite nettverk, det kan være to-kulturelle familier, aleneforeldre, foreldre som sliter psykisk. De 3-4 siste årene har enkelte barnehager hatt økende antall barn som har barnehageplass via barnevernet. Fattigdomsfondet som har vært i Kongsvinger kommune har nok vært lite kjent hos foreldrene. Barnehagene har i enkelte tilfeller gjort foreldre oppmerksom på dette, og det har vært stor glede for de familiene som har fått hjelp. Barnehageplass er et godt tiltak for å gi barn et likeverdig oppvekst tilbud.

4.3.4 Enhet for Psykisk Helse og Rusomsorg

Enhet for Psykisk Helse og Rusomsorg:

Det ytes tjenester til personer over 18 år med psykiske lidelser, dobbeltdiagnoser og rusproblemer. Personer som har en form for avhengighet av tablett, alkohol og ulovlige

rusmidler defineres som personer med rusproblemer. Personer med avhengighet av reseptbelagte medikamenter er ikke tatt med i de tallene som presenteres. Tjenestene tildeles av Tildelingsteamet, Helseenheten, i form av vedtakstimer. Enhetens tjenester er å betegne som hjemmebaserte tjenester, og gis i hjemmet eller i forbindelse med dagliglivets gjøremål. Det foreligger i dag 411 vedtakstimer, disse skal brukes av enheten til den enkelte bruker i direkte tjenesteyting. Omtrent 80 av disse går til personer med rusproblemer, resterende til dem med psykiske lidelser. Enheten er i kontakt med ungdom mellom 18 og 24 år, i de fleste tilfeller med rusproblematikk. Det gis videre tjenester i familier med barn/ungdom. Det er et godt samarbeid mellom enhetene og Barn - og Ungeenheten.

Det følges opp omlag 150 personer, 35 av disse har rusproblemer. Mange har dobbeltdiagnoser. Av disse 35 er 7 personer under behandling i institusjon eller i fengsel, 5 personer på omsorgsplass og 3 personer i ettervernsbolig med tilgjengelig dag- og kveldsbemannning. Rusomsorgen utgjør i underkant av 25 % av de tjenester enheten yter.

Brukerne følges opp av miljøterapeuter, som innbefatter personer utdannet til psykiatrisk sykepleier, vernepleier, sosionom og ergoterapeut. I tillegg har enheten ansatt miljøarbeidere, som innbefatter hjelpepleier/omsorgsarbeider, og hvor alle har tilleggsutdanning innen rus/psykiatri. Enheten har Psykiatrisk Dagsenter med virksomhet hver dag. Dagsenteret er et lavterskeltilbud og er åpent for alle. Torsdagskvelder har sentret egen ungdomsgruppe. Videre har enheten ansvar for finansiering og oppfølging av virksomheten ved Linken/Jobben. Tilbudet er et lavterskeltilbud for voksne rusavhengige over 18 år. Tilbudet kan benyttes av aktive og/eller tidligere rusavhengige. Frelsesarmeen driver tiltakene for Kongsvinger kommunes regning.

4.3.4 Kultur - og fritid

Kongsvinger bibliotek:

Barn benytter biblioteket i ulike sammenhenger; i fritida, alene eller med venner, gjennom barnehagen, skolen, sammen med foreldre. De er i alle aldre, både gutter og jenter, og de har ulike interesser. De kommer fra ulike sosiale lag, og de har ulik kulturell og etnisk bakgrunn. Det er mange "faste" barn som kommer til biblioteket. Innvandrere er en godt representert brukergruppe, sett i forhold til hvor stor andel de utgjør av lokalbefolkningen. Flere barn er kontaktsøkende og ønsker kontakt med andre barn i biblioteket og med de ansatte. Bibliotekets barne- og ungdomsinspirator arbeider med prosjekter overfor barn og unge, også i samarbeid med skolene. Det erfarer at mange barn er særlig interessert i kontakt og søker oppmerksomhet. Dette er både barn med norsk bakgrunn og innvandrerbakgrunn. Det oppleves at noen barn trenger biblioteket som et sted å være. Det er svært positivt at barn ønsker å tilbringe mye tid i biblioteket. Det kan tolkes som at biblioteket anses som et trygt sted å være.

Et grunnprinsipp for bibliotek er at alle har lik tilgang til bibliotekets tilbud og tjenester. Alle er velkommen til å bruke biblioteket fritt, uavhengig av økonomi og sosial bakgrunn. Biblioteket er et lavterskeltilbud og alle tilbud og tjenester til barn er gratis. Det stilles ingen krav og forventninger til de besøkende, utover normal oppførsel som ikke virker forstyrrende/sjenerende på andre besøkende. Biblioteket er en viktig sosial fellesarena som bidrar til utjevning. Gjennom bibliotekets tiltak kan barn aktivt få delta i sosiale settinger, knytte kontakter, og utvikle seg. Lånekort skrives ut til alle barn i skolealder. Biblioteket jobber målrettet med å stimulere til leselyst og leseglede for å styrke barns leseferdigheter. Bibliotekets tilbud omfatter: Utlån av bøker/medier, Spilltilbud: x-box, nintendo wii, pc-spill, og brettspill, Spill-dager med konkurranser, Internett, stasjonære maskiner og trådløst nett, Leseblogg, Utstillingsarena, Stimulerer til læring ved å ha alle

læringsverktøy tilgjengelig; pc-er, stor fagboksamling, studieplasser, veiledningskompetanse, Møteplass; et sted å være, møte andre, kafé, Filmvisning for barn, Barneteater, Høytlesningsstunder, Organisert samarbeid med barnehager og skoler, Noe oppsøkende virksomhet; Bokprat og bibliotekorientering i skolene i distriktene, Ulike prosjekt 2011: SommerLes, Pepperkakehusauksjon, Morgengry, Filmsommer og Tegn en bok.

Biblioteket må i framtiden jobbe med legge til rette for barns ulike bibliotekbehov og kontinuerlig utvikle tilbudene til brukergruppen. Særlig viktig blir det å opprettholde biblioteket som en lavterskelarena.

Scene U – Kulturskolen – Fritidsklubben på Holt:

En har liten erfaring med barn/unge som berøres av fattigdomsproblematikk. Dette da de sjelden er tilstede eller at en ikke vet hvem de er. En er kjent med at det er barn som har et sterkt ønske om å delta, men ikke har råd til organiserte kulturtilbud. Det en utfordring at barn ikke har noen som introduserer dem for kulturtilbud eller kan følge dem opp i forhold til utstyr, oppmøtetider, samt kjøring og henting. Barnevernet betaler plasser for noen elever i hvert år, da er det barnevernet som tar kontakt. Videre er det egne lavterskel arrangementer for barn i grunnskolealder. Disse blir markedsført ut til alle barneskolene i kommunen. En vet ikke om alle grupper barn nås.

Fritidsklubben på Holt er et gratis tilbud for ungdommer fra 13-16 år. Fritidsklubben har åpent to ettermiddager/kvelder i uken. Både aktiviteter og matservering er gratis.

Avdeling for tilpasset kulturtilbud (Støttekontakttjenesten):

Tilpasset avdeling har ulike aktivitetstilbud, individuelt eller i gruppe, til ulike brukergrupper. Tildeling skjer i henhold til Lov om sosiale tjenester. De gruppebaserte aktivitetene er gratis, men enkelte aktiviteter har lave egenandeler. Allikevel er det enkelte som har utfordringer når det gjelder egenandeler eller når foresatte selv må bringe barn til og fra aktiviteter. Det kan dreie seg om 2-3 barn hvert år. Enkelte foresatte har fått mulighet for nedbetalingsordning på aktiviteter med egenandel. Dette har fungert for noen, men for andre er dette vanskelig. Avdelingen har en del aktivitetstilbud til utlån. Dette har hjulpet enkelte barn, men avdelingen kan ikke alltid dekke hele behovet. Tidligere hadde avdelingen et fond hvor vanskeligstilte kunne søke om bidrag til turer og utstyr. Dette eksisterer ikke lenger, og kommunen har ingen "frie midler" til dette formålet. Avdelingen hadde ofte god oversikt over familiene og kunne i forkant av aktiviteter bistå dem med å søke midler. Barn som rammes av dette er barn som absolutt burde være med på ulike aktiviteter, men som forsvinner når aktivitetene koster penger eller det krever transport fra foresatte. Det er ingen økende tendens hos barnefamilier. Det har ligget stabilt på 2-3 barn hvert år. Det merkes en økende tendens hos voksne, og da spesielt personer med psykiske problemer.

Allmennkultur:

Allmennkultur organiserer ikke direkte egne aktiviteter eller tilbud. Kongsvinger kommune har vedtatt en rekke strategier og tiltak i både Kulturmeldingen 2009-2013 (2021) og Melding for fysisk aktivitet 2010-2014 (2022). Disse planverktøyene skal gi bedre og bredere kultur og idrettstilbud til befolkningen. I tråd med plandokumentene utvikles det kontinuerlige løsninger og nye samarbeid gjennom mange ulike prosjekt som skal resultere eller stimulere til bedre tilbud/aktiviteter. Forvaltningsområdet allmennkultur er et bindeledd mellom ulike aktiviteter og tilbud som er beslektet ved noe av de samme ressurstilgangene. Eksempler på tiltak innenfor dette området som blant annet retter seg mot og tilrettelegges for barn og ungdom omfatter fordeling av statlige regelstyrte tilskudd som: *Fordeling av tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet (spillemidlene)* og *Den kulturelle skolesekken (DKS)*. Videre har en ulike eksisterende prosjekter som utreder nye muligheter for tilbud til barn og ungdom: Møteplasser for barn og ungdom på Brandval og Roverud stasjon, Etablering av skate-anlegg på Brandval barneskole og Nærmiljøtiltak på Vennersberg - FAU Vennersberg skole oppgraderer ute området rundt skoleplassen i samarbeid med borettslagene.

Idrettsavdelingen:

Når det gjelder idrettsanleggene Gjemselund og Kongshallen (ishallen) så følges vedtak jfr. Melding om fysisk aktivitet, hvor det står at gymnastikksaler og idrettshaller skal stilles til gratis disposisjon for barn. Der er noen unntak ved bruk av disse to anleggene hvor det må betales leiekostnad. Benyttelse av Tråstad Friidrettsanlegg og Skansesletta er fritatt for leie ved organisert idrett for de under 19 år. Kongsbadet gir en rabattert billett for personer registrert ved NAV mot fremvisning av bevis fra NAV. Dette kan benyttes som oppfordring til voksne/foresatte om å følge sine barn i svømmehallen. Det gis svømmeundervisning i skolens regi som er gratis for alle barn.

Frivilligsentralen (FS) :

Erfaringene er basert på hvem som deltar i sentralens aktiviteter, dette gjelder alle deltakere inkludert frivillige. Bekjempelse av barnefattigdom har ikke hatt fokus i sammenheng med sentralens aktiviteter, derfor er erfaringene mangelfulle. Deltakelse i seg selv kan ha en positiv virkning på hele familien; forbygging av ensomhet og isolasjon. Det oppleves at dersom familien ellers har et tilbud om deltakelse på aktiviteter, vil det ha positive ringvirkninger for barna. FS er en møteplass der terskelen for deltakelse skal være lav. Fokus for deltakelse er at alle er en ressurs i seg selv. Aktivitetene koster minimalt. De fleste aktivitetene skal være sterkt preget av brukermedvirkning, med frivillige som "lim". Mennesker som deltar i frivillig arbeid og/eller oppsøker møteplasser, får et positivt løft i sin hverdag. Frivillig sektor inkluderes i samfunnet i stadig flere sammenhenger. Å delta i frivillig arbeid er ikke lenger kun forbundet med veldedighet, men i større grad fokusert på gjensidighet. Eksempler på noen av sentralens aktiviteter: Qi-gong trening, Gågruppe med felles enkel lunsj for alle som ønsker det etter turen, Trilletteffen, Møteplass for småbarnsforeldre, Møteplassen, Leksehjelp på Vennersberg(Røde Kors), Internasjonal kvinnegruppe – Paletten og Samarbeid med lag/foreninger i flere aktiviteter med særlig fokus på transport av eldre.

4.3.6. Innsats fra frivillige

Det er en rekke lag, foreninger og organisasjoner i Kongsvinger som tilbyr ulike aktiviteter og tilbud til barn og ungdom. Kultur og fritid vil igangsette en større undersøkelse hvorledes og hvorvidt slike tilbud eksisterer. Det er kun et utvalg av disse som er representert i planen. Det utelukker ikke at det foregår godt arbeid fra flere hold.

Frelsesarmeen:

Frelsesarmeen ønsker å være der for alle mennesker som trenger hjelp på den ene eller andre måten. Tilbudet er åpent for alle. Det har tidligere vært ført lite statistikk over de som har fått sosialhjelp, slik at det ikke kan vises til konkrete tall. Dette arbeidet er nå igangsatt. Det varierer fra uke til uke hvor mange og hvem som oppsøker hjelp. Det oppleves at de som kommer enten ikke har penger eller feil prioriterer pengebruk, eksempelvis på rus. Mennesker har en høy terskel for å oppsøke hjelp og ønsker å klare seg selv. De lever i lang tid med få midler, og lever under og lider av dette. Alle grupper av befolkningen oppsøker Frelsesarmeen, men det er en hovedvekt av enslige mødre med barn og rusmiddelbrukere. Innvandrerkvinner er representert blant enslige forsørgere. Barn oppsøker ikke Frelsesarmeen alene, men det er eksempler på ungdom så vidt passert myndighetsalder som gjør dette. Brukere er både personer som er i kontakt med det offentlige hjelpeapparatet og brukere som ikke er det. Brukere opplever NAV som firkantet og at en ikke får den hjelpen en er berettiget. Det kan se ut til at et tungt byråkrati bidrar til at det er en bygg for mennesker å oppsøke det offentlige

hjelpeapparatet. Frelsesarmeen ber brukere ta kontakt med det offentlige hjelpeapparatet hvis en ser at dette kan være viktig.

Frelsesarmeen gir hjelp i form av utdeling av mat. Det deles ut matposer til rundt 10 husstander hver uke, fordelt på tirsdager og torsdager. Videre er det noen henvendelser i forhold til behov for klær og dekning av enkelte strømregninger. Strøm har vært betalt på forespørsel når man har stått i fare for å få strømmen stengt. Frelsesarmeen er restriktiv til å gi penger, da dette erfaringsmessig benyttes til annet formål enn oppgitt. Trengs en hjemreisebillett rekvireres denne.

Frokost hver tirsdag kl:9, samt Kontakten på Williams kafé hver torsdag kl:18. Kontakten gir tilbud om både mat og er et treffpunkt. Disse besøkes omtrentlig med 15-20 personer, ofte de samme menneskene.

Jul oppleves for mange som en vanskelig tid. Frelsesarmeen har en egen matutdeling i forbindelse med jul. Posene inneholder for en enslig matvarer for 800-900 kroner og for barnefamilier 1500 kroner. Det må fremmes søknad i forkant i forhold til denne hjelpen. I 2010 var det om lag 80 søknader fordelt på enslige og familier. I 2011 ble det delt ut til 105. En kjenner ikke til årsakene til økningen fra 2010 til 2011, men antar at det kan være sammensatt. En kombinasjon av at flere har det vanskelig og at flere tør og be om hjelp. Det avholdes julelunsj på julaften i samarbeid med Boligstiftelsen. Påmelding i forkant. I 2010 var det om lag 40 voksne og barn deltok. I 2011 om lag halvparten. Frelsesarmeen opplever at dette er den eneste julefeiringa flere av disse besøkende har. Julelunsjen vil bli markedsført bedre fremover slik at en når flere. Videre er det Julefest i Romjula, denne er godt besøkt av barn. Mange enslige mødre kommer med barn.

Per i dag har man barneaktiviteter som Babysang 0-1 år, Småbarnssang 1-3 år og Knøtteklubb 3-6 år. Det deltar rundt 10 barn på både baby og småbarnssang og 7-8 barn i Knøtteklubben sammen med foresatte. Inntil nylig har man hatt aktiviteter som: Etter skoletid, Party+ og 7UP. Disse har man inntil videre ha måttet legge ned grunnet manglende kapasitet til å drive aktivitetene. Disse aktivitetene hadde en oppslutning på 4-5 barn/unge per aktivitet. Barna som deltar på aktivitetene er andre enn de som oppsøker Frelsesarmeen med voksne. Videre er det tilbud om Familieleir på Jeløya ved Moss. Dette er en opplevelsesuke for enslige forsørgere med barn. Frelsesarmeen lokalt kan bistå med påmelding til denne. En ønsker å markedsføre tiltakene bedre og arbeider med dette. Frelsesarmeen driver tiltaket Linken/Jobben for voksne rusavhengige over 18 år.

Røde kors:

Røde kors driver leksehjelp for barn i laveste klassene på Vennersberg skole. Dette tiltaket har vart en del år og drives fortsatt. Aktivitetsuke for barn organiseres av Kongsvinger kommune og støttes økonomisk av Røde Kors. Selve tiltaket drives av Barn- og unge enheten. Røde Kors har midler som er øremerket vanskeligstilte barn. Lokalforeningen har vært i kontakt med Barn- og ungdomsenheten i kommunen i forbindelse med dette.

Lions Club Kongsvinger:

Lions gir midler til en ukes ferie på Strandenga ved Biri. Kommunens barn som ikke har noe ferietilbud kan delta der. I forbindelse med jul pakkes matesker i samarbeid med Kongsvinger boligstiftelse. Disse leveres til adresser oppgitt av boligstiftelsen. Lions bidrar med undervisningsopplegget "Det er mitt valg" i skolene og barnehagene. Dette omhandler holdninger i forhold til rus.

Kongsvinger idrettsråd:

Kongsvinger idrettsråd favner 40 idrettslag. Antall barn/unge som deltar på idrettsaktiviteter i Kongsvinger er umulig å besvare. Noen veldig aktive, og er registrert som aktive innen flere idrettslag. Andre er lite aktive selv med registrerte medlemskap.

Kongsvinger kommune er stor i utstrekning og variasjonen mellom sentrumsnære aktiviteter/lag og lag ellers i kommunen er stor. I bybildet er det forskjell på tilbud og deltakelse i forhold til skolekretser. Kommunale anlegg stilles til gratis disposisjon for barn og ungdom slik at terskelen inn i de rimeligste aktivitetene burde være lav. Idrettslagene har ulike krav til aktivitet og utstyr. Det er stor variasjon innenfor de ulike idrettsaktivitetene når det gjelder kostnader, ambisjonsnivå, krav til dugnadsinnsats og krav til reiseaktivitet. Det er mange belastende faktorer utover det rent økonomiske. Historisk sett har ikke alle idrettsgrener vært tilgjengelig for alle, slik er det heller ikke i dag. Valg av type aktivitet og antall aktiviteter en deltar på behøver ikke være økonomisk betinget. Kultur, holdning, klasse, kjønn og interesser er avgjørende for hvilke aktiviteter barn utøver. Det er sjelden det fortelles om manglende økonomi. Enkelte kan ytre at en aktivitet er kostbar, men allikevel prioritere deltakelse. Medlemskontingenter/aktivitetsgebyr er knyttet til hvert idrettslag. Søskenmoderasjon forekommer som regel innen samme lag/aktivitet. Idrettsledere forholder seg ulikt i tilfeller hvor foresatte ikke betaler kontingenter osv. Barn får i noen tilfeller fortsette og andre ikke. Løsninger i forhold til manglende betaling er diskutert i flere fora.

Antall barn som stilleteiende slutter med idrettsaktiviteter er vanskelig å spore. Det er ikke grunn til å tro at økonomiske forhold er hovedårsaken. Utfrysing av andre grunner bidrar til at flere gir seg. Kollektive beslutninger forekommer, spesielt innen lagidretter preget av venn/venninne deltakelse. Samt at andre faktorer som hindrer konstruktiv aktivitet. I forhold til dugnader er det kulturelle forskjeller og "nye landsmenn" faller utenfor. Dette kan både være en kommunikasjons – og en integreringsutfordring. Baksnakking av foreldre som ikke stiller opp forekommer. Loddsalg og salg av toalettpapir medfører ofte at disse kostnadene havner i familien. Storsamfunnet burde løst dette på en bedre måte. Samarbeidet mellom idrett og Kultur og fritid er under stadig forbedring. Skole, idrett, politikk må samordne seg mer.

4.3.7. Samlet offentlig og frivillig innsats – hovedlinjer

Det er godt kjent at Kongsvinger kommer dårligere ut enn sammenlignbare kommuner på flere områder. Dette rammer både barn, ungdom og voksne. Det utføres i dag mye bra fattigdomsarbeid i Kongsvinger kommune, både i det offentlige og frivillige. Kommunen har som sådan et godt grunnlag å bygge videre på, men har en del å hente på tettere samarbeid mellom kommunenes ulike enheter, og mellom kommunen og det frivillige. Det er nødvendig å få på plass tettere og formaliserte samarbeider mellom enhetene, ansvar og samarbeid må tydeliggjøres. Barn og ungeenheten er et godt eksempel på tett samarbeid mellom tjenester som arbeider ut mot barn/unge. Det foreligger flere gode samarbeid internt i enheten og med andre enheter i kommunen som barnehage, grunn – og videregående skole. Flere er under etablering, eksempelvis "Ung i sentrum." Enheten har flere gode tiltak. Dette er nyttig for en videre utvikling av forebygging og bekjempelse av barnefattigdom.

Kartleggingen viser at en tett oppfølging av brukere gir svært gode resultater. Kommunen må løse sine oppgaver innfor gitte rammer. Der en har godt med ressurser til rådighet kan det gis tett oppfølging. Dette har en svært god effekt for den bruker det gjelder, deres barn og samfunnet for øvrig. Kvalifiseringsprogrammet og arbeid med flyktninger er gode eksempler på dette. Flere av deltagerne i Kvalifiseringsprogrammet har barn. Barn av bosatte flyktninger finner en svært sjelden igjen på sosial – og russtatistikk. Skal en evne å få de ungdommer og voksne som planen omhandler ut i arbeid og aktivitet må det opprettes flere kommunale lavterskeltiltak, som det foreslåtte "Arbeid for sosialhjelp." For å kunne sikre barn og unge gode oppvekstvilkår, må det settes inn tiltak i forhold til den voksne del av befolkningen. Dette for å sikre et stabilt og tilstrekkelig

inntekstgrunnlag og at foresatte mestrer foreldrerollen. Det er nødvendig med ytterligere tiltak for å sikre overgangen fra barn til voksen.

Det er en bred oppfatning både i det offentlige og frivillige at det er barn og unge som faller utenfor deltagelse på fritidsaktiviteter, samt aktiviteter i barnehage og skoleregion. Dette er ofte økonomisk relatert. Det samme gjelder barn som mister barnehageplass eller SFO plass grunnet manglende betaling. Dette er en utfordring i det daglige og det er barn og unge som blir skadelidende. Det er nødvendig med en avklaring på hvem, hvordan og i hvilken grad ytelse som omhandler barn og unge skal ytes når foresatte ikke er i stand til dette. Det må settes inn tiltak for å forebygge at barn og unge lever i og med fattigdomsproblematikk. Kommunale tilbud som barnehage, SFO og kulturskole må kunne være tilgjengelig for alle barn. Det er en generell oppfatning i samfunnet at barn generelt har stor nytte av barnehage og SFO tilbud. Kostnader tilknyttet disse er ikke sosialt inkluderende. Alle barn som ønsker det skal ha rett til å delta på en fritidsaktivitet. Det blir viktig å sikre at barn får den hjelpen de trenger uavhengig av foresattes ressurser. En må finne gode ordninger som er til barns beste. Kartleggingen viser at det er forskjeller i hvordan en løser utfordringer i forhold til gratisprinsippet i skolen og hvordan ulike idrettslag forholder seg til manglende innbetalinger av kontingenter osv. Det må være et mål at barn og unge skal ha like muligheter uavhengig av hvor de bor i Kongsvinger kommune. Det er nødvendig med et tettere samarbeid mellom kommunens enheter og kommunens enheter og frivillige organisasjoner for å kunne få dette på plass.

Skole og barnehage møter barn/unge hver dag. Det oppleves at flere voksne sliter økonomisk nå enn tidligere og at det blir det stadig blir et tydeligere skille mellom fattig og rik. Barn av enslige forsørgere og barn med innvandrerbakgrunn er utsatt. Det er variasjoner mellom de ulike skoler, barnehager og bosted. Dette bildet understøttes av de erfaringer som ellers er gjort nasjonalt og lokalt.

En ser en økning i saker som mottas av gjeldsrådgiver og barn berøres i halvparten av sakene. Utfordringer i forhold til økonomi og gjeld oppstår ofte i forbindelse med samlivsbrudd og overgang til trygd. Det er en større bruk av frivillig forvaltning av inntekter enn foregående år. Flere unge mennesker mottar tjenester fra gjeldsrådgiver. Barnevernet rapporterer om flere bekymringsmeldinger, og flere av de familier barnevernet er inne i har en vanskelig økonomi. Ut av dette kan en lese at innbyggers økonomiske utfordringer er økende og årsaker til dette kan være sammensatt. Startlån bidrar til at flere unge kan etablere seg på boligmarkedet, samtidig som det er flere enslige forsørgere som får avslag på søknader grunnet for lav inntekt.

Det oppleves at man har for få kommunale boliger, særlig til større barnefamilier. I forbindelse med BOSO er det allerede igangsatt et arbeid for å se på boligsituasjonen i Kongsvinger. Tiltak i forhold til dette tenkes igangsatt som et resultat av arbeidet med Boligsosial handlingsplan og tiltak berøres ikke i stor grad i fattigdomsplanen. Flere innbyggere mottar bostøtte enn tidligere, men en kan ikke si noe om i hvilken grad dette berører barnefamilier.

Helsesøstertjenesten har gode måltall og en har en oversikt over alle barn. Skolehelsetjenesten og Unghelsa er godt benyttet. Det viser at det er et stort behov for slike tjenester. Gjennom SLT koordinator er det i noen år vært drevet gode tiltak som ferietilbud for barn og sommerjobb for ungdom. Dette er svært vellykkede tiltak som i stor grad er drevet i samarbeid med frivillige organisasjoner. Her når enn ut til både barn med innvandrerbakgrunn og norsk bakgrunn. Tiltakene må vurderes videreført av kommunens egne midler i samarbeid med Lions og Røde Kors.

Det eksisterer i dag flere aktivitetstilbud for barn og unge i Kongsvinger kommune. Noen er gratis og bidrar til sosial utjevning som bibliotekets tilbud. Andre kan være kostbare som idrettsaktiviteter og Kulturskole. Det må legges til rette for flere tiltak som

inkluderer barn/unge sosialt og som bidrar til sosial utjevning, uten at dette oppleves som stigmatiserende. Det er viktig at aktiviteter og møteplasser for barn/unge desentraliseres. Det er allerede ulike prosjekter under utredning som omhandler dette. I ressursvake familier kan det være en utfordring å komme seg til og fra aktiviteter, samt delta i dugnader og annet som har belastninger også utover det rent økonomiske. Det er en utfordring å inkludere alle barn og unge som opplever fattigdom da dette kan relateres til andre faktorer enn det økonomiske som for eksempel kultur, kjønn og religion. Det er således viktig at tiltak som utformes omfatter disse utfordringene.

Kongsvinger ungdomsråd er hørt i saken. De har arbeidet med Kulturkort for ungdom 16-21 år og vil se på om en kan lage det samme for barn. Ungdomsrådet er opptatt av hvordan informasjon som vedrører barn og unge skal markedsføres slik at de når alle. I det videre arbeidet vil det være nyttig å dra inn Ungdomsrådet i flere sammenhenger.

Det finnes mange tilbud og aktiviteter til kommunens befolkning. Det er en utfordring å bekjentgjøre disse for alle innbyggere. Dette omfatter informasjon fra Kongsvinger kommune, men også et spekter av frivillige organisasjoners tilbud. Det er grunn til å tro at flere innbyggere ikke er kjent med den bistand det offentlige kan gi og heller ikke det tilbud av fritidsaktiviteter det frivillige kan by på. Det er ikke slik at alle som berøres av fattigdom i en eller annen form oppsøker det kommunale hjelpeapparatet for bistand. Frelsesarmeen har erfaringer med dette. Det offentlige og det frivillige er derfor begge viktige aktører som kan utfylle hverandre i dette arbeidet. Fattigdomsarbeidet kan med fordel styrkes ved slike samarbeider. Linken/Jobben er et godt eksempel på dette. Frivilligsentralen er blitt en del av Kultur og Fritid, og enheten har nylig opprettet en egen avdeling for idrett. Dette gir grunn til å tro at samarbeid mellom det offentlige og frivillige kan styrkes ytterligere.

5. Videre forebygging og bekjempelse

I kommuneplanen fremgår det at Kongsvinger kommune skal fremstå som en god oppvekstkommune og at kommunen skal ha: " God evne til å ta vare på utsatte barn og unge." Ved innføringen av Barnekonvensjonen i norsk rett ble alle myndigheter, enkeltpersoner og organisasjoner direkte forpliktet av konvensjonens bestemmelser. Dette veier tungt. Med fattigdomsplanen må Kongsvinger kommune ta et bevisst valg i forhold til hvordan en vil at barn og unge i kommunen skal ha det. Planen skal være styrende for hva en tenker omkring arbeid med barn som kommer dårligere ut enn andre. På bakgrunn av kartleggingen i planarbeidet presenteres anbefalte tiltak. Dette er planens anbefalinger for det videre arbeidet med forebygging og bekjempelse av barnefattigdom i Kongsvinger kommune. Anbefalingene bør kunne være retningsgivende ved konkretisering av tiltak i den årlige budsjettbehandlingen og for hvilket fokus en skal ha i de ulike enheter.

Kartleggingen viser at fattigdomsproblematikken er kompleks. Dette understøttes av erfaringer på nasjonalt nivå. Det er derfor viktig at det er stor bredde i tiltakene som settes inn i den videre forebyggelsen og bekjempelsen av fattigdom, samtidig som en tar sikte på å nå flest mulig barn/unge og voksne. Det har vært bred enighet i referansegruppene under arbeidet, både i forhold til opplysninger som kommer frem i kartlegging og enighet om hvilke tiltak som skal settes inn. Referansegruppene har vært beslutningstagerne sammen med prosjektleder i prosessen. For å lykkes i det videre fattigdomsarbeidet kreves kunnskap, kreativitet og samarbeid, bevissthet i forhold til holdninger og en sterk faglig vilje for å lykkes. Prosjektarbeidet har vist at dette er mulig.

Tiltakene presenteres under kategoriene: Tiltak som skal utredes, Eksisterende tiltak som har midler, Eksisterende tiltak som er i behov av midler for å kunne videreføres og Tiltak som er i behov av midler for å kunne igangsettes. Tiltakene presenter alfabetisk innenfor den enkelte kategori. Dette da en ikke ønsker å prioritere enkelte tiltak fremfor andre eller knytte dem til enkelte enheter. Fattigdomsarbeidet skal være et felles arbeid til det beste for de det gjelder. Videre går flere tiltak inn i hverandre og det kan ikke i alle tilfeller skilles mellom tiltak for barn/unge og voksne.

Etter vedtatt plan skal utredning av tiltak være igangsatt innen 6 uker og være ferdig utredet 3 måneder etter igangsettelse.

5.1. Tiltak

Enhetsleder ved den enkelte enhet har det overordnede ansvar og beslutningsmyndighet. De som tillegges ansvar i tiltakene nedenfor er ment å være de som igangsetter utredninger og drar i gang tiltakene. Prosjektleder og referansegruppene har i fellesskap satt opp forslagene. Det anses å være viktig at oppgavene fordeles mellom ulike enheter, og at ansvaret legges der en mener det er mest hensiktsmessig for det videre arbeidet. En rask igangsettelse av arbeidet med tiltakene styrkes ved at ansvaret knyttes til team/enheter som er godt kjent med fattigdomsplanen og arbeidet med denne. Det videre arbeidet skal være en naturlig del av ansattes daglige virke.

5.1.1 Tiltak som skal utredes

Barn i NAV
I Lov om sosiale tjenester i NAV § 1 fremgår det at: "Loven skal bidra til at utsatte barn og unge og deres familier får et helhetlig og samordnet tjeneste tilbud."
Mål: Sikre barn/unge i familier bedre oppvekstvilkår
Tiltak: Nedsette arbeidsgruppe som skal utrede hvordan en best kan sikre at lovens formål ivaretas.
Ansvar for utredning: Oppfølgingsteam, NAV
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.
Foreldreveiledning
Foreldre/foresatte er i behov av veiledning i forhold til foreldrerollen. Behovet er hos både flerspråklige og norsktalende voksne med ulike utfordringer. Flyktning har per i dag et kurs for bosatte flyktninger. Andre enheter kan delta i dette. Krever ressurser både i forhold til ansatte som holder innlegg under kurset, samt utgifter til tolk. Tilsvarende kurs for personer uten innvandrerbakgrunn kan lages ut fra eksisterende modell. Kurset kan knyttes opp mot Home – Start.
Mål: Foreldre/foresatte skal settes i stand til å utøve foreldrerollen på en god måte.
Tiltak: Det nedsettes arbeidsgruppe som utreder samarbeid om Foreldreveiledning for foreldre/foresatte med og uten innvandrerbakgrunn. Inviteres inn: Barn – og ungeenheten, barnehager og skoler
Ansvar for utredning: Flyktningsteam, NAV
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

FATTIG betyr opprinnelig ” som har lite å ta av”

Noen har ikke penger til gravstein

Alle fortjener et langt liv

*Sedler er grønne, gresse er grått
hjelp oss nå, vi vil ha det godt*

Anonym gutt 12

ALLE FORTJENER KJÆRLIGHET

Gi dem den troen de må ha og kjærligheten de trenger

Krig er ikke gøy da løper du derfra

De fattige
kan ikke
kjøpe hva
de vil

Når jeg hører ordet fattigdom tenker jeg på uteliggere

BARN TRENGER EN FREMTID

Noen har det bedre enn andre

*Vannet er deilig gresset er våt
Du trenger hjelp for å få det
så godt*

Alle barn har rett til å bli behandlet likt, fattig eller rik

Når jeg hører ordet fattigdom blir jeg trist

Noen har ikke penger til mat

Gratisprinsippet i skolen må følges
Grunnskole skal være gratis for alle barn/unge. Aktiviteter i skolens regi ansees for å være skole. Alle elever skal kunne delta på leirskole, skoleturer osv. Det må være likhet mellom alle kommunens skoler. Hvor man bor eller går på skole skal ikke være avgjørende for tilbudet.
Mål: Alle aktiviteter i skolens regi skal være gratis slik at alle elever skal kunne delta.
Tiltak: Nedsette arbeidsgruppe for å utrede hvordan dette best kan ivaretas og for å lage fellesretningslinjer for alle skoler i kommunen. Inviteres inn: Alle skolene, FAU, Kongsvinger ungdomsråd
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Vennersberg skole
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

Hjelpetelefon for barn og unge
Kongsvinger ungdomsråd mener en er i behov av et sted hvor barn/unge kan henvende seg for råd/veiledning i saker som berører dem. Særlig i saker hvor barn/unger opplever at andre barn/unge har det vanskelig og trenger hjelp.
Mål: Opprette hjelpetelefon for barn/unge i Kongsvinger kommune.
Tiltak: Utrede i forbindelse med Ung i sentrum. Inviteres inn: Kongsvinger ungdomsråd
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Barn – og ungeenheten
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

Holdninger hos ansatte
Ansatte møter mange ulike brukere i sitt arbeid og ikke alle har tilstrekkelig kompetanse/riktige holdninger i disse møtene.
Mål: Alle ansatte skal være profesjonelle og ha gode holdninger til brukere. Brukerne skal oppleve å bli møtt på en god måte.
Tiltak: Utrede kompetansehevende tiltak for alle ansatte i sammenheng med kommunens etiske retningslinjer.
Ansvar: Personalsjef, Kongsvinger kommune
Kostnad: Vurderes av personalsjef.

Holdningsendringer i familier
Den sosiale arven er en utfordring i forhold til barn og unges holdninger til skolegang, utdanning, aktivisering, arbeid og deltakelse i samfunnslivet. Herunder kulturforskjeller. Den sosiale arven bidrar i mange tilfeller til at barn/unge blir sosialt funksjonshemmede, ofte med dårlige økonomiske levekår som resultat.
Mål: Bidra til holdningsendring til utdanning/arbeid og samfunnsdeltakelse hos barn og unge i utsatte familier hvor den sosiale arven er en utfordring.
Tiltak: Nedsette arbeidsgruppe som skal utrede hvordan dette kan arbeides med. Inviteres inn: NAV, Barn – og ungeenheten, barnehager og skoler
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Enhet for psykiatri og rusomsorg
Kostnad: Utredningen inngår i daglig drift.

“ Den verste fattigdom er ensomhet og følelsen av å være forsømt og uønsket.”

Mor Theresa

FATTIGDOM

Med fattigdom menes først og fremst en mangel på livsviktige ressurser, som for eksempel ernæring, husrom eller klær.

Fattigdom defineres som:

- Mangelen av muligheter til å leve et liv som tilsvarer bestemte minimale krav. Disse kravene kan være svært forskjellige avhengig av tid og sted.
- Begrepet fattigdom brukes ikke kun om enkeltpersoner eller grupper av mennesker, men også stater, land og administrative enheter.

Noen av verdens fattigste land er Niger, Afghanistan og Mali.

Niger og Burkina Faso omtales ofte som verdens fattigste land.

Verdensdelene som har flest fattige land er: Afrika (33) og Asia (14).

I Norge er det ca. 215 000 folk som er fattige.

Jeg personlig er ikke stor fan av fattigdom, med tanke på hvor mye penger det er i verden er det forferdelig at noen er fattige.

Skrevet av gutt 12 år.

FATTIGDOM – FAKTA

I verden i dag regnes mer enn 2 milliarder mennesker som ekstremt fattige. Hver eneste dag dør 40.000 barn i fattige land av sult og sykdommer som du og jeg blir vaksinert mot før vi fyller ett år. 100 millioner mangler grunnskoleopplæring. Den rike delen av befolkningen på 20 % har kontroll på 80% av ressursene.

Fattigdom handler ikke bare om mangel på penger og inntekt. Fattigdom er mangel på muligheter til å leve et langt og sunt liv, og fattigdom leder til dårlig levestandard, lav gjennomsnittsinnsalder, dårlig helse og lav utdanning.

Oppfatninger om fattigdom varierer med tid og sted, mellom kulturer og mellom mennesker i ulike situasjoner.

Begrepet fattigdom kan brukes på ulike nivå: individ, lokalt, nasjonalt, regionalt og globalt. Mangel på mat og bosted er fattigdom på individuelt nivå. Når en snakker om handel, gjeld og verdensbanken, representerer dette den globale dimensjonen i forbindelse med fattigdom. Niger og Burkina Faso er blant de fattigste land i verden. Fattige land har som regel store naturressurser: Noen av de rikeste fra naturens side er Angola, Sør-Afrika, Kongo og Brasil.

*Fattigdom er ikke bra
det vil ingen mennesker ha
fattigdom er bare teit
alle synes det er leit
fattige mennesker hjelpes må
en fin verden skal vi få.
Fattigdom er leit og trist
mennesker som får seg en brist
fattigdommen den er stor
vi må støtte der vi bor.*

Jente 12 år

Informasjon til kommunens innbyggere
Kommunens tjenester er ofte ikke kjent blant kommunens innbyggere. Informasjon ligger på nettet. Ikke alle som har behov for tjenester bruker/eller evner å bruke internettinformasjon. Nyttig informasjon vil derfor i enkelte situasjoner gå tapt, og bistand settes inn sent, noen ganger for sent.
Mål: Gi kommunens innbyggere god informasjon om tjenester og tiltak som kan benyttes innen våre forskjellige virksomhetsområder. Være oppdaterte, informative og positive ved informasjonsgivning til våre brukere.
Tiltak: Kongsvinger kommune bør vurdere annen informasjonsspredning i tillegg til informasjon om tjenester/tilbud på kommunens hjemmesider på internett.
Ansvar: Rådmannsteamet
Kostnad: Vurderes av Rådmannsteamet

Inntektssikring for voksne
Arbeid og tilstrekkelig inntekt er viktig for det enkelte menneske. Dette legger grunnlag for stabilitet, forutsigbarhet og trygge oppvekstvilkår for barn og unge. Flere skal over fra passivt å motta økonomisk sosialhjelp til aktivitet og på sikt arbeid. Økonomisk sosialhjelp skal erstattes av andre ytelser fra folketrygden, kvalifiseringsstønad eller arbeidsinntekt.
Mål: Ved utgangen av 2014 skal ingen som hovedregel ha økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde.
Tiltak: Forutsetter positivt kommunestyrevedtak for tiltaket "Arbeid for sosialhjelp" og en styrking av Kvalifiseringsprogrammet.
Ansvar for utredning: Oppfølgingsteam, NAV
Kostnad: Vurderes i tiltakene "Arbeid for sosialhjelp" og Styrking av kvalifiseringsprogrammet.

Kartlegging av lag og foreninger som arbeider for barn og ungdom
Det er en rekke lag og foreninger som tilbyr aktiviteter og tilbud rettet mot barn og ungdom. Rådgiver for kultur og idrett vil sette i gang en større undersøkelse hvorledes og hvorvidt slike tilbud eksisterer.
Mål: Få oversikt over lag og foreninger som arbeider med barn og ungdom i Kongsvinger kommune. På sikt utvikle et tettere samarbeid mellom disse og Kongsvinger kommune. Koordinering av aktiviteter for barn/unge. Informasjonsspredning av disse.
Tiltak: Igangsette en større undersøkelse for å se hvorledes og hvorvidt slike tilbud eksisterer.
Ansvar: Rådgiver for kultur og idrett, Kultur og fritid
Kostnad: Kartlegging inngår i daglig drift

Kontingentkasse
Barn og unge opplever å ikke få delta i fritidsaktiviteter eller måtte slutte da foresatte ikke kan dekke utgifter til utstyr, kontigneter osv. Å gi tilskudd til enkeltpersoner slik at barn/unge berørt av fattigdomsproblematikk kan delta på fritidsaktiviteter i nærmiljøet. Modellen skal sikre at beløp som gis til formålet benyttes til nettopp dette og at barnet følges opp i forhold til aktiviteten.
Mål: Alle barn og unge som ønsker det skal ha rett til å delta i en fritidsaktivitet.
Tiltak: Utrede tiltaket etter modell fra Skien kommune. Inviteres inn: Barn - og ungeenheten, NAV, skoler, barnehager, Helse (fysioterapi/ergoterapi), Røde Kors, Idrettsrådet og Frelsesarmeen.
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Kultur og fritid
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

Fattigdommen kommer inn

Når du har vært i krig, så kom til oss.
Jeg vet du vil gråte, så bare fell en tåre.

Ikke hold det inne, det går utover sinnet.
Hvis du mister alt, kan det bli litt kaldt.
Hvis du sier det sanne, får du all min varme.

Jeg vet du er trist, men det går over til sist.
Bare spør om hjelp, jeg blir ikke sint.
Du kan få en klem, jeg er ikke slem.
Bare bank på, så du kan komme inn.

Jente 12 år

FATTIGDOM

Barn trenger hjelp
de trenger kjærlighet
og omtanke.

Noen må hjelpe dem,
noen må tenke på dem,
så hjelp dem!

Barn trenger hjelp,
de trenger mat
og hus til å bo i.

Noen må hjelpe dem,
noen må tenke på dem,
så hjelp dem!

Manglende foreldrebetaling i barnehage
Barn mister barnehageplassen eller må redusere denne grunnet manglende betaling fra foresatte. Barnehageplass er et godt tiltak for å gi barn et likeverdig oppvekst tilbud.
Mål: Alle barn skal kunne benytte seg av barnehageplass.
Tiltak: Nedsette arbeidsgruppe for å utrede hvordan dette skal løses. Hvilke kjøreregler skal Kongsvinger kommune ha? Reduksjon av kostnader for barnehageplass? Inviteres inn: Barn/Unge enheten, NAV og Økonomikontoret.
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Vinger barnehage
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

Manglende foreldrebetaling i SFO
Barn mister SFO plass grunnet manglende betaling fra foresatte.
Mål: Alle barn skal kunne benytte seg av SFO plass.
Tiltak: Nedsette arbeidsgruppe for å utrede hvordan dette skal løses. Hvilke kjøreregler skal Kongsvinger kommune ha? Reduksjon av kostnader for SFO plass? Inviteres inn: Barn/unge enheten, NAV og Økonomikontoret.
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Vennersberg skole
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

Markedsføring av aktiviteter
Frivilligsentralens aktiviteter blir opprettet etter meldte ideer/behov og baseres på frivillighet. Sentralen skal fungere som et "knutepunkt" for frivillighet i Kongsvinger kommune. Samarbeid med øvrige frivillige lag/foreninger svært viktig.
Mål: Barn, ungdom og voksne skal få informasjon om gratis aktiviteter/aktiviteter.
Tiltak: Utrede hvordan informasjon skal spres slik at målet kan innfris.
Ansvar for utredning: Frivilligsentralen, Kultur og fritid
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

Møteplasser for barn og ungdom på Brandval og Roverud stasjon
Prosjektet startet høst 2009 med utgangspunkt i en henvendelse fra ildsjeler på Brandval som ønsket å utvide et fritidstilbud som retter seg mot alle barn på Brandval.
Mål: Skape møteplasser for barn og ungdom på Brandval og Roverud.
Tiltak: Rådgiver for kultur og idrett (RFKI) så det som hensiktsmessig å kombinere utredningen i denne saken, med tidligere innmeldte behov i forbindelse med ivaretagelse av stasjonene Brandval og Roverud som kulturminner. Utredning er igangsatt. Prosjektet er prioritert inn som tiltak for rullingsperioden i kulturmeldingen både innenfor kulturminnevern og Scene U.
Ansvar: Frivillige, FAU Roverud, FAU Brandval, ROM eiendom, Kongsvinger kommune.
Kostnad: Kostnad ikke kartlagt.

Nærmiljøanlegg Brandval skole
Brandval barneskole er i ferd med å oppgradere skoleplassen og ønsker i forbindelse med dette å etablere et nærmiljøanlegg for fysisk aktivitet.
Mål: Brandval barneskole ønsker at skoleområdet skal bli mer brukt på fritiden. Fau Brandval ønsker at barn og unge skal kunne oppholde seg mer i nærmiljøet og ikke være avhengig av transport for å oppsøke fritidsaktiviteter.
Tiltak: Etablering av skateanlegg på Brandval barneskole. RFKI har vært i dialog med skolen for å rettlede mht. bruk av midler og muligheter knyttet til spillemidler. Skateanlegget ved scene u er mye brukt i dag, men mangler noen element som er etterspurt av Kongsvinger skateklubb. Det finnes også et miljø blant barn og ungdom på Brandval og Roverud som ønsker seg fasiliteter knyttet til uorganisert aktivitet som for eksempel skating. Brandval skole kaller inn til møte med FAU og RFKI blir innkalt.
Ansvar: Brandval barneskole, FAU Brandval og Velforeninger.
Kostnad: 200 000 kr (egenandel for ordinært nærmiljøanlegg). Dugnad og administrasjon fra frivillige, FAU og skolen.

Det vanskelige livet som fattig

Du tenner et håp i deg selv.
Håper at barn har det vel.
Mange ord fyller dine tanker.
Du kan føle sorgen
i hjertet dems som banker.

Solen kan skinne utenom
deg og du kan være redd
for du finner ikke vei.
Du kan bære vekt som
andre ikke kan se og
du har kanskje ikke lyst
til å le.

Livets lange vei er
vanskelig å gå.
Spesielt når ingen kan
hjelp deg å, men en
fattig skal vite at mange
kjemper for dem.
Så de også en gang kan få
et hjem.

Jente 12 år

DIKT

Jeg er fattig
Du er rik
Hvorfor er det sånn?
Vi lever på samme klode
Og bør ha samme gode
Hvorfor er det sånn?
Forskjellene på oss er så store
Men egentlig er vi like gode
Hvorfor er det sånn?
Hvorfor er det sånn?

Nærmiljøtiltak på Vennersberg
Vennersberg er et svært tett befolket bomiljø og er den største bydelen regnet i botetthet for Hedmark Fylke. Dette er både en styrke og en svakhet. Befolkningssammensetningen er bred.
Mål: Nærmiljøtiltak på Vennersberg bydel.
Tiltak: FAU Vennersberg skole oppgraderer ute området rundt skoleplassen i samarbeid med borettslagene. Borettslagene og skolen samarbeider om å utvide tilbudene til barn og unge i området rundt Vennersberg skole. Vennersberg bydel har stadig flere foreldre som melder seg på for å bli med på utviklingen av de ulike tiltakene. RFKI har vært med på flere kartleggingsmøter og det er tydelig at de involverte ønsker faglig støtte fra kommunen på noen helt klare sosiale utfordringer som bydelens innbyggere er bevisste på. Skolen og borettslagenes administrasjon er sentrale pådrivere i arbeidet.
Ansvar: Vennersberg skole, FAU Vennersberg, omkringliggende borettslag og velforeninger.
Kostnad: Kostnader for de enkelte delprosjektene, er ikke utarbeidet med detaljerte kostnader.

Samarbeid mellom NAV og Barn-og ungeenheten
Barn og unges oppvekstvilkår må ivaretas på en best mulig måte. Dette kan styrkes ved et tettere samarbeid mellom NAV og Barn - og ungeenheten.
Mål: Sikre barn og unge gode oppvekstvilkår.
Tiltak: Nedsette arbeidsgruppe for å utrede et formelt samarbeid og en skriftliggjøring av hva dette skal være. Deltagere er NAV og Barn - og ungeenheten.
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Barn-og ungeenheten
Kostnad: Utredningen inngår i daglig drift.

Samarbeid mellom NAV og Enhet for psykiatri og rusomsorg
For brukere med psykiske lidelser kan det være vanskelig med å beholde/skaffe seg utdanning/aktivisering/arbeid. Situasjonen kan også medføre at bruker ikke har benyttet seg av de ordninger for bistand og økonomiske ytelser som finnes hos NAV. For enkelte brukere vil aktivisering bidra til bedre fungering, og bedre økonomiske forhold. For de fleste ungdommer vil deltakelse i arbeidslivet være en hovedmålsetting. For barnefamilier er foreldrenes økonomiske situasjon i mange situasjoner vesentlig for barnas muligheter til sosialisering, aksept og deltakelse i lokalsamfunnet.
Mål: Aktivisering og avklaring av ytelser for den enkelte bruker.
Tiltak: Nedsette arbeidsgruppe for å utrede et formelt samarbeid og en skriftliggjøring av hva dette skal være. Deltagere er NAV og Enhet for psykiatri og rusomsorg.
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Enhet for Psykiatri og rusomsorg
Kostnad: Utredningen inngår i daglig drift.

Utstyrsbank
Barn og unge uteblir fra aktiviteter både på fritid og i barnehage/skoleregi grunnet mangel på aktivitetsutstyr. En utstyrsbank skal kunne dekke opp for dette manglende behovet. Ustyrsbanken kan baseres på brukt utstyr fra private givere og bistand fra forretningslivet. Mangel på utstyr skal ikke være til hinder for dette eller for å delta i aktiviteter i barnehage og skoleregi.
Mål: Alle barn og unge som ønsker det skal ha rett til å delta på en fritidsaktivitet.
Tiltak: Nedsette ei arbeidsgruppe for å utrede utstyrsbank. Inviteres inn: Barn – og ungeenheten, NAV, skoler, barnehager, Idrettsrådet, Røde Kors, Frelsesarmeen og Byen vår.
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Kultur og fritid
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

FATTIGDOM FOR BARN

Fattigdom er at barn ikke har det så bra og at de må tigge om penger på gata.
De er husløse for at det koster for mye for foreldrene.
Barna blir mer triste og har ikke så tette klær på seg.
Barna blir også syke av dette, fordi det er en del bakterier på gata og hvis man blir tørst,
så må jo barna drikke det uansett hvor møkkete det er.
Men barna kjemper for å overleve på gatene.
Jeg tror flesteparten overlever, mens andre ikke dessverre.
Det er veldig trist at det er sånn i verden. Det er veldig synd på dem.
Man får håpe at dette kommer til å ta slutt.

ORDET FATTIGDOM

Når jeg hører ordet fattigdom tenker jeg på uteliggere eller hjemløse mennesker
som er på flukt ifra Afrika eller land i krig.
Jeg tror at noen barn prøver å dekke over/skjule at dem er fattige.
Jeg tror at mange hjemløse føler seg alene.
Det finnes mange fattige familier som bor i hus, men kan ikke betale regninger og
evt må flytte fra huset.

Gutt 12 år

Mine tanker om fattigdom

Fattigdom er noe ikke alle har,
men det fins noen som har det vanskelig.
Ikke mat, ikke drikke, klær og mangel på alt.
Hvis du hadde vært fattig ville du hatt et tungt liv.
Du ville ikke likt det, og det er faktisk noen
som har det sånn. Alle fortjener en sjanse.
Du klarer ikke forestille deg hvordan det er og være fattig.
Og dette kan vi få en STOPP på!

Hver dag,
hver time,
hvert minutt,
hvert sekund,
mister vi en sjel på vår lille jord!

Jente 12 år anonym

Utlån/støtte til kjøp av datautstyr og nettilgang
Data er en del av skolehverdagen. Alle skoleelever bør ha tilgang til datautstyr og nettilgang hjemmefra.
Mål: Alle skoleelever skal ha tilgang til datautstyr og nettilgang hjemmefra.
Tiltak: Det nedsettes arbeidsgruppe som utreder hvordan dette skal være i Kongsvinger kommune. Inviteres inn: Alle skoler, HIKT
Ansvar for utredning: Enhetsleder, Vennersberg skole
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

Videregående skole
Det er i dag flere gode samarbeid mellom kommunens enheter og videregående skoler, som LOS og SLT team. En ønsker å bygge videre på dette for å utvikle et tettere og mer formelt samarbeid. Det er viktig å samordne tiltak i forhold til videregående skole og overgangen til videregående skole. Kongsvinger kommune har en stor andel drop out fra videregående skole.
Mål: Et tettere samarbeid mellom de videregående skolene og kommunens enheter som bidrar til å sikre overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole, samt forebygge drop out.
Tiltak: Nedsette arbeidsgruppe for å utrede samarbeidet med videregående skoler. Inviteres inn: Videregående skoler/Fylkeskommunen, OT, Ungdomsteam NAV, SLT-koordinator, LOS, Ny GIV og Kongsvinger ungdomsråd.
Ansvar: Kommunalsjef, Oppvekst
Kostnad: Utredningen inngår i daglig drift.

Videreutvikle tilbudet om økonomisk råd – og veiledning
En videreutvikling av tilbudet om økonomisk råd/veiledning kan bidra at husholdninger som har vansker med å disponere sin inntekt får god veiledning. Foruten å gi generelle råd og veiledning skal tjenesten bistå i forhold til budsjett og kunne arrangere veiledningskurs i privat økonomi.
Mål: Forebygge og forbedre vanskelige økonomiske situasjoner for den enkelte husstand, spesielt i husholdninger med barn og unge.
Tiltak: Nedsette arbeidsgruppe for å se på mulighetene til at det etableres en organisatorisk og tydelig veiledningstjeneste. Inviteres inn: Enhet for psykiatri og rusomsorg.
Ansvar for utredning: Oppfølgingsteam, NAV
Kostnad: Utredning inngår i daglig drift.

“ De som vil forbedre framtiden, må forstyrre nåtiden.”

Catherine Booth

Ny i Norge

Turen hit til Norge var den tredje gangen jeg flydde.

Reisen hit tok 3 dager fordi flyene ikke gikk hele veien, vi sov på flyplassen.

Det var mange barn og voksne damer med på samme fly.

Jeg er ikke så glad i å fly, synes det er skummelt.

Vi ble hentet på flyplassen i bil, og jeg syntes det var veldig langt å kjøre fra flyplassen til Kongsvinger.

Vi sov første natten i leiligheten vi bor i nå, og jeg husker godt at jeg fikk sjokolade. Det hadde jeg spist før.

Første dagen etter at vi kom til Kongsvinger kjøpte vi mat, klær og andre ting vi trengte.

Damen fra kommunen trodde jeg var 6 år, men jeg var jo faktisk 8.

Jeg kan huske at det var vinter når jeg kom, men jeg syntes ikke det var spesielt kaldt.

Det var skummelt å begynne på skolen, men jeg gledet seg veldig til første skoledag.

Jeg hadde med meg en mann første skoledag som var tolk.

Første gangen på sfo ville jeg ikke være der, men nå vil jeg ikke hjem fra sfo fordi det er morsomt der.

Jeg har fått mange nye venner, men det er noen som sier at jeg ikke får bli med på leken, men da leker jeg bare med noen andre.

Jeg har vært i Oslo på sommerferie.

Det har vært litt vanskelig å begynne i 3.klasse, men jeg synes matte er mye lettere enn å lese norsk. Jeg får hjelp når jeg synes noe er vanskelig.

I vinterferien skal jeg besøke noen venner. Det gleder jeg meg til, selv om jeg har lyst til å være på skolen også da.

Jente 9 1/2 år

5.1.2 Eksisterende tiltak som har midler

Boveiledning
Det er søkt og innvilget midler til en prosjektstilling som boveileder ved NAV. Brukere som har vansker med å skaffe bolig og beholde bolig, samt ungdom med vansker i etableringsfasen skal omfattes av tilbudet. Husholdninger med barn skal prioriteres.
Mål: Boveiledning skal bidra til en styrking og utvikling av oppfølging i kommunal bolig for vanskeligstilte og bostedsløse.
Tiltak: Boveileder 100% stilling fra 01.01.2012.
Ansvar: Oppfølgingsteam, NAV
Kostnad: Innvilget prosjektmidler til lønn fra AvDir i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark. Tilskuddet gis for et år av gangen i en periode på inntil 3 år.

Den kulturelle skolesekken(DKS):
Den kulturelle skolesekken er en nasjonal satsing som skal bidra til at elever i skolen får møte profesjonell kunst og kultur av alle slag. DKS er et allerede eksisterende tiltak.
Mål: Alle kulturaktiviteter i regi av DKS skal foregå i skolehverdagen og skal ikke omstendighet være omfattet av en kostnad for elevene som mottar tilbudet.
Tiltak: Kunst og kulturtilbud i skolehverdagen som leveres av profesjonelle aktører.
Ansvarlige: Barne - og ungdomskoler i Kongsvinger. Kultur og fritidsenheten i Kongsvinger kommune, ulike kulturaktører.
Kostnad: 250 000 kr deles hvert år ut til ulike prosjekt som planlegges, utvikles og gjennomføres i samarbeid mellom profesjonelle kulturaktører og skolene i Kongsvinger.

Fritidsklubb/møteplass for unge 13-16 år
Vinger fritidsklubb holder til på Holt ungdomsskole og er et åpent og gratis tilbud for unge i hele kommunen. Klubben tilbyr forskjellige aktiviteter som for eksempel airhockey, brettspill, quiz, TV-spill og dart. I tillegg har en temadager og kurs. Klubben har eget lydstudio under etablering. Dette er et tilbud som ungdom setter pris på. Aktivitetene er under videreutvikling og utarbeides av klubbens koordinator i samarbeid med klubbens ungdomsstyre. Klubben skal holdes åpen to kvelder i uka, henholdsvis onsdager og søndager. Det er satt i gang oppussing av lokalene hvor ungdommene selv er med, samt oppgradering av kjøkken.
Mål: Kongsvinger skal ha tilbud/møteplasser for ungdom som er tilpasset og inkluderer flest mulig, gir økt fellesskap, gir økt trygghet og fremmer sosial utjevning.
Tiltak: Opprettholde og videreutvikle Vinger fritidsklubb som en møteplass for ungdom i hele kommunen.
Ansvar: SceneU, Kultur og Fritid
Kostnad: Ligger i budsjettet til Kultur og fritid.

Home - Start Familiekontakten
Kongsvinger kommune er godkjent som Home - Start kommune. Arbeidet starter opp i januar 2012. Home - Start er et familiestøtteprogram for småbarnsfamilier. En frivillig kommer hjem til familien to til fire timer i uken i en tidsbegrenset periode og er en støtte for familien i en vanskelig livssituasjon. Nettverk kan skapes ved å bringe familier sammen og skape arenaer der de kan treffes og bli kjent med hverandre. Det faller ofte mye ansvar på eldre søsken i småbarnsfamilier som sliter. Det er viktig å ta vare på disse barna. Å ta med familier på aktiviteter som kan være oppbyggende og positive for barna og deres foreldre er viktig. Gi pusterom, gode erfaringer og muligheter for å bygge nettverk.
Mål: Forebygge alvorlige kriser hvor barn blir skadelidende.
Tiltak: En frivillig voksen og positiv person kommer hjem til familien noen timer hver uke i en periode, kan være det som skal til for at familien kommer seg på rett kjøl igjen.
Ansvar: Helsesøster er koordinator, Barn- og ungeenheten
Kostnad: Tiltaket har midler.

Fattigdom

Jeg ser du har penger.
Kan jeg låne litt av deg?
For nå trenger jeg.
For uten mat og drikke,
lever jeg ikke.

Jente 12 år

Uten penger

Her står jeg, helt alene, for meg selv.
Livet er hardt. Når jeg ikke har noen kule klær.
Ikke har mye mat. Så vidt at jeg har tak over hodet.
Venner finnes ikke for meg. Men det er jeg jo vant til.
Jeg har ingenting. Så hva er da meninga med livet.
Jeg prøver å skjule meg selv fra den jeg er, men det går ikke.
Så når skal det finnes håp for meg?

Gi en gave

Alle har det ikke like bra som deg og meg.
Alle barn fortjener å ha det bra.
De er helt like som oss, men de trenger hjelp!

Himmelen er blå,
Gresset er grønt.
Vi hjelper dere nå,
Det trenger de skjønt.

Dette er mine tanker om de som ikke har det så bra.
Alle fortjener en lys fremtid.

Jente 12 år

HJELP OSS!

Vi trenger hjelp.
Hjelp oss!
Vi og har håp.
Hjelp oss!
Og vi vil få venner.
Hjelp oss!

Jente 12 år

Rusprosjekt for ungdom 18-25 år
Ungdom 18 – 25 år med et begynnende rusproblem som søker NAV om økonomisk sosialhjelpdrag skal tilbys og begynne i arbeid/arbeidstrening, utdanning eller relevante kurs i livsmestring før søknad om økonomisk hjelp vurderes.
Mål: Planlegging, koordinering og iverksettelse av tiltak for unge med begynnende rusmiddelproblemer.
Tiltak: Prosjektleder 100% stilling. I første fase utarbeides plan for å skape flere muligheter for differensierte arbeids-, opplærings- og utdanningstilbud for målgruppen samt metode for å få ungdommer i aktivitet. Koordinator skal i andre fase utarbeide rutiner for det praktiske arbeidet både i forhold til samhandling mellom aktuelle enheter samt for tilvisning/oppfølging av den enkelte bruker. I gjennomføringsfasen koordinator være bindeleddet mellom bruker og arbeidssted/utdanningssted, og sørge for god ivaretagelse av både bruker og arbeidsgiver/utdanningsinstitusjon.
Ansvar: Ungdomsteam, NAV
Kostnad: Innvilget midler til lønn for prosjektlederstilling i ett år fra Helsedirektoratet i samarbeid med Fylkesmannen i Hedmark.

Tilskudd til kulturprosjekt
Det kan innvilges tilskudd til nyskapende prosjekter i forhold til utvikling av nye områder, tiltak og aktiviteter for barn og ungdom. Tilskudd kan innvilges til lag/foreninger eller enkelt personer i Kongsvinger kommune.
Mål: Utvikle nye prosjekter for barn og ungdom innenfor idrett og kulturaktiviteter.
Tiltak: Det kan innvilges tilskudd til alle typer av idrett og kulturaktiviteter. Prosjekter som er nyskapende og går på utvikling av nye områder, tiltak, aktiviteter for barn og ungdom g hvor minst to lag/foreninger eller to ulike grupper i et lag eller i en forening som samarbeider om prosjektet prioriteres. Det kan ytes tilskudd i 3 år til samme prosjekt. Det bevilges ikke tilskudd til ordinær drift av lag/foreninger innenfor ordningen.
Ansvarlig: Vedtaksmyndighet i saken er delegert til komité for næring, Kultur og miljø.
Kostnad: 150 000 kr deles ut pr. år. Eksisterende midler.

"Barn er de fattiges rikdom."

Thomas Fuller

ERKJENNELSE

Jeg brukte å se alt i svart.
Jeg bare røyka og jeg drakk.
Ikke noe med at jeg ville bort.
Og det skulle gå fort.
Derfor ble jeg til en klovn.
En som folk kunne glemme sin egen dritt i.
Det gjør alltid godt å se en.
Som er mer ødelagt enn en selv.

DEN UFULLENDTE

Livet det har lært meg nå.
At jeg bare kan stole på,
Meg selv, ingen annen enn meg selv.
Jeg er aleine inni meg.
Ingen annen slapp helt inn.
Men hvordan er det nå.
Det bare lurert jeg på.
Her jeg flyter av sted.
Jeg går opp jeg går ned.
Hva skal jeg bli?
Hva var det jeg var?
Alle spørsmål søker svar men jeg har ingen å gi.

KLAGESANG

Jeg er så trøtt og kje av denne møkka.
Som bare river meg ned.
Så frynsete i nervene av trøkket.
Dritten får meg til å falle på kne.
Så jeg tror jeg tar å legger meg inn.
Men det hjelper vel ingenting.
Jeg slipper ut igjen og da bare
laller jeg rundt i ring.
Jeg er egentlig ikke dum som en stut.
Men det skar seg visst da jeg kom ut.
Av kroppen til min mor, og helt til jeg ble stor
Har jeg nesten ikke fatta noen ting.
Det e'kke lett å være sliten og trøtt.
Og føle at man mister sitt vett.
Det e'kke lett å være ute,
da man egentlig skal være in.

Mann i 50 åra

5.1.3 Eksisterende tiltak som er i behov av midler for å kunne videreføres

Sommeraktivitet 1: Aktivitetsuke for barn i alderen 6-12 år
Familier med en vanskelig økonomi prioriterer i liten grad aktiviteter som koster. Det er barn som sjelden eller aldri får delta på aktiviteter i sommerferien. Tilbudet går til alle barn i aldersgruppen 6 – 12 år. Ved kommunalt samarbeid og det drives aktiv rekruttering blant sosiallærere, helsestasjon, GPPS, NAV og barnevernets familier. Tilbudet er gratis og skal nå målgruppen sosialøkonomisk vanskeligstilte barn. Både barn med norsk bakgrunn og barn med innvandrerbakgrunn deltar.
Mål: Alle barn skal kunne delta i på aktiviteter i sommerferien. Gi barn tilgang til ei spennende ferieuke med ulike aktiviteter og opplevelser. Gi lag/foreninger/organisasjoner en mulighet til å rekruttere fremtidige medlemmer til sine organisasjoner. En langsiktig målsetting at er å tilby barn aktive nettverk gjennom å delta i organiserte aktiviteter.
Tiltak: Dagtilbud som organiseres, ledes og drives i samarbeid med ungdom fortrinnsvis i alderen 15 – 18 år, voksne fra Barn – og ungeenheten og frivillige personer. Det er en målsetting at det i tillegg til vanlige sommeraktiviteter skal tilbys et spekter av aktiviteter i samarbeid med lokale lag, borettslag og foreninger.
Ansvar: SLT – koordinator, Barn- og ungeenheten
Kostnad: Røde Kors Kongsvinger bidro med 20 500 kr til aktivitet og kost i 2011. I 2011 ble 180 000 kr benyttet til lønn til 7 ungdommer. De arbeidet i tre uker med tiltakene Aktivitetsuke for barn og Sommerleier for barn. SLT – koordinator ble lønnet av Barn- og ungeenheten. NAV-flyktning bidro med motivasjonspenger til en ungdom. For videreføring av tiltakene Sommeraktiviteter 1-3 er en i behov av 180 000 kr totalt per år fra 2012.

Sommeraktivitet 2: Sommerleir for barn i alderen 10 – 14 år
Familier med en vanskelig økonomi prioriterer i liten grad aktiviteter som koster. Det er barn som sjelden eller aldri får delta på aktiviteter i løpet av sommerferien. Tilbudet går til alle kommunens barn i aldersgruppen 10 – 14 år ved kommunalt samarbeid og det drives aktiv rekruttering blant sosiallærere, helsestasjon, GPPS, NAV og barnevernets familier. Tilbudet er gratis og skal nå målgruppen sosialøkonomisk vanskeligstilte barn. Både barn med norsk bakgrunn og barn med innvandrerbakgrunn deltar.
Mål: Alle barn skal kunne delta på aktiviteter i sommerferien. Gi barn en mulighet til mestring og økt selvbilde. Gjøre hverdagen enklere og bidra til å styrke det sosiale nettverket. Skape positive holdninger til friluftsliv.
Tiltak: Sommerleir på Bistrand organiseres, ledes og drives i samarbeid med ungdom fortrinnsvis i alderen 15 – 18 år og voksne fra Barn – og ungeenheten. Barn får tilgang til det som for mange er en selvsagt del av det norske samfunnslivet og fremmer helse og robusthet og ærefrykt for naturen.
Ansvar: SLT-koordinator, Barn- og ungeenheten
Kostnad: Lions Kongsvinger bidro med 35 000 kr i 2011. Midler fra BLD, 180 000 kr ble benyttet til lønn til 7 ungdommer. De arbeidet i tre uker med tiltakene Aktivitetsuke for barn og Sommerleier for barn. SLT – koordinator lønnes av Barn- og ungeenheten. NAV – flyktning bidro med motivasjonspenger til en ungdom. For videreføring av tiltakene Sommeraktiviteter 1-3 er en i behov av 180 000 kr totalt per år fra 2012.

Tenk....tenk på det tenk på alt og hvordan verden egentlig er.
Stort og smått,
høyt og lavt.
Rikdom og fattigdom.
Tenk på de som har alt og de som ikke har noe!
Bli en venn, hjelp til!
Det er aldri for sent å bli god.
Tenk på hvis en som hadde alt
kan til slutt være som dem.
Tenk på livet, ikke bare ditt.
Få troen på at det ikke bare er hva man har,
men kjærligheten man får.
Hjelper du til er du god mot andre
Men mest mot deg selv!

Jente 12 år

Mange barn lever i fattigdom.
De sliter med å få venner fordi de har
dårlige og slitte klær.
Selv om de er akkurat like mye verdt
som deg og meg blir de annerledes behandlet.
Enkelte tør ikke en gang å si det til noen.
Sånn bør det ikke være- INGEN barn burde gå igjennom dette.
Så hjelp til med å
Stoppe fattigdom!

Jente 12 år

Mine tanker rundt fattigdom er at voksne og barn ikke har det så bra.
Mennesker rundt i Norge, til og med hele verden,
er det mennesker med et slitsomt og tøft liv,
men selv om de er fattige har de familie som er verdt
og ha og det er alt de trenger.

De har ikke mat,
Ikke et helt hus engang.

Jeg synes der er sykt å tenke på at de ikke har noen ting,
Mens vi har mat, pc, spill, tv og de ikke har noen ting,
jeg synes synd på dem.

Sommeraktivitet 3: Sommerjobb for ungdom i alderen 15 – 18 år
Flere ungdommer er utestengt fra sommerjobb markedet på grunn av manglende nettverk, lav selvtilitt, lave kvalifikasjoner osv. Sommerjobb kan bidra til en positiv endring for risikoungdommer, ungdommer som lever i fattigdom og som ikke kommer seg ut av denne situasjonen på egenhånd, samt bidra til å forebygge marginalisering, sosial uro og kriminalitet.
Mål: Gi ungdommer positive arbeidserfaringer og muligheten til å vise at de mestrer å stå i en jobb.
Tiltak: Sommerjobb til 6 – 8 ungdommer i 3 uker i løpet av sommerferien, etter søknad. Ungdommene får attest.
Ansvar: SLT – koordinator, Barn- og ungeenheten
Kostnad: I 2011 ble 180 000 kr benyttet til lønn til 7 ungdommer. De arbeidet i tre uker med tiltakene Aktivitetsuke for barn og Sommerleier for barn. SLT – koordinator lønnes av Barn- og ungeenheten. NAV - flyktning bidro med motivasjonspenger til en ungdom. For videreføring av tiltakene Sommeraktiviteter 1-3 er en i behov av 180 000 kr totalt per år fra 2012.

5.1.4 Tiltak som er i behov av midler for å kunne igangsettes

Bibliotek og tilgjengelighet
Biblioteket har sentral beliggenhet midt i sentrum. Det er en utfordring å nå barn/ungdom i distriktene som er avhengig av transport for å besøke biblioteket.
Mål: Barn/ungdom har lik tilgang på bibliotekets tilbud og tjenester uavhengig av bosted.
Tiltak: 1. Etablere samarbeid med skolene og busselskap om å samkjøre svømmebussen fra skolene i distriktene med biblioteksbesøk. 2. Biblioteket vil i større grad drive oppsøkende tjenester overfor skolene i distriktene. Erfaringsvis besøker skolene i byen biblioteket langt oftere enn distriktsskolene, på grunn av lang reisevei og skolene har ikke midler til å bekoste bibliotektransport. Biblioteket vil legge opp til faste skolebesøk hvert semester.
Ansvar: Kongsvinger bibliotek
Kostnad: Transportkostnader knyttet til leie av nettbuss utredes nærmere. Personalressurs til skolebesøk og samarbeidstiltak: 10% stilling, 50 000 kr

Ettermiddagstilbudet
Barn/ungdom som ikke er engasjert i fritidsaktiviteter etter skoletid trenger et sted å gå for å fylle sin fritid med meningsfylt innhold. Biblioteket ønsker å bli en mer attraktiv arena for denne gruppen, og i større grad å tilrettelegge tilbudet for barn/ungdom som oppholder seg i biblioteket etter skoletid.
Mål: Sosial inkludering
Tiltak: Biblioteket vil tilrettelegge deler av det eksisterende tilbudet rettet mot barn/ungdom. Biblioteket vil sette av personalressurs som skal følge opp målgruppa og gjennomføring av aktivitetene i et gitt tidspunkt hver ettermiddag. Tilbudet består av følgende: Dataspilltilbud, playstation, x-box, nintendo wii. Spillaktiviteter, konkurranser og filmvisning. Biblioteket har gjennom Filmrommet.no tilgang til å vise filmer for barn og ungdom som er rettighetsklarert for visning i bibliotek. Tilgang til pc/mac. Youtube på storskjerm. Enkelttiltak for barn/ungdom, for eksempel høytlesning/bokprat, tegneseriekurs, teatersport, forfatterbesøk, skrivekurs, rappekurs, photoshopkurs.
Ansvar: Kongsvinger bibliotek
Kostnad: 50 000 kr Egenandel: Personalressurs 10 % stilling Behov for eksterne midler: Oppstartsmidler: 80 000 kr for å gjennomføre enkelttiltak som prosjekt som evalueres og evt. videreføres.

En lunsjprat på Linken

Jobben gir en noe å gjøre om dagen og en holder seg i aktivitet. Det er godt å komme seg ut, dagen går fort og arbeidet bidrar til økt motivasjon til å ruse seg mindre. Dette er det første brukerne forteller. Livet før og etter Linken/Jobben er det stor forskjell på. En blir mer sosial i hverdagen, i stedet for å sitte hjemme, ofte alene, eller være på jakt etter rusmidler. En blir kje av å ruse seg.

På Jobben får en tildelt arbeid den dagen en møter og får oppgjør ved endt arbeidsdag. Selv om Jobben ikke betinger at det må møtes hver dag forteller brukere at de ønsker å gjøre det. I tillegg får en dårlig samvittighet hvis man ikke møter, en tenker på at det mangler folk til å gjøre unna arbeidsoppdragene og at en kan bidra til at man blir liggende etter med arbeidet. "Det blir som om man har en vanlig jobb." Mottagelsen er god når Jobben er ute på arbeidsoppdrag, og det gis tilbakemeldinger på at arbeidet blir godt utført. Det er spesielt en gård i kommunen som fremhves i så måte. Jobben har fast avtale med gården hvor det har vært utført ulikt forefallende gårdsarbeid. Det fortelles det at det serveres ordentlig mat der, hver gang, i store mengder og den er hjemmelaget! "Det er gode og snille folk. Vi føler oss alltid velkommen der!". Jobben har faste oppdrag fra kommunen som søppelrydding og fra Finnskogen turistforening som omfatter oppussing og vedlikehold av hytter, samt rydding av stier. Utover dette kommer det inn enkeltoppdrag. Det er mange ulike typer oppdrag som gir stor variasjon. Dette gir muligheter til å lære noe nytt og det knyttes litt spenning til å komme på jobb når en ikke vet hva dagens arbeidsoppgaver er. En bruker forteller: "Det som er fint er at en kan jobbe ut fra det en kan og klarer. Selv om man ikke er så flink får man allikevel være med." Det fortelles at det er plass til 12 personer hver dag, men at det ikke møter så mange. Det kommer inn flere arbeidsoppdrag enn hva det er mulig å ta unna. Det må sies nei til enkelte oppdrag. Brukere forteller om tiltaket til andre og ønsker flere velkommen. For det er plass til flere.

Oppgjøret fra Jobben er 55 kr timen, maks 234 kroner per dag. Å få det lille ekstra oppleves av samtlige som svært motiverende og er en svært god hjelp. "Da får jeg kjøpt meg mat den dagen", sier en bruker. En annen forteller at han gruer seg for nå å skulle motta arbeidsavklaringspenger i stedet for sosialhjelp. Nå vil det han tjener på Jobben bli redusert i forhold til stønadsutbetaling. Dette fjerner en del av motivasjonen.

Linken er et fast holdepunkt i hverdagen for flere. Hit kan alle komme og er velkommen uansett hvem du er, selv om en er ruset. Men en kan ikke være ruset når en er ute på oppdrag med Jobben. Det er sjelden noen er svært ruset på Linken. Linken presenteres som et sted med mange muligheter. Linken har kafé og det serveres lunsj der. Lunsjen er i all hovedsak et varmt måltid. Den egentlige middagen, det blir fort bare brødmat hjemme. Brukere forteller at de tror det hadde vært lite mat uten Kiwi. De gir mye mat. Brukere får også med seg mat hjem. Videre er det tilgjengelig PC, telefon, dusj, hvilerom og vaskemaskin, samt treningsrom. Linken får låne et snekkerverksted av Røde kors mot ymse vaktmestertjenester. Her produseres det ulike saker som selges på markeder og på julekonserten. Linken har eget fotballag, som fortelles å ha vunnet over lag med representanter fra Kongsvinger kommune. Brukerne har bare gode ord å si om tiltakene Linken og Jobben. "De er alltid glad for se deg, og en føler seg veldig velkommen! Det betyr noe når man møter opp!"

"Det er det som er det fine med å jobbe på Linken.

En vet ikke hvem som kommer om morran og ikke hvordan de er når de kommer."

Humoristisk uttalt av en bruker under Frelsesarmeens julekonsert 2011.

Fritid med bistand (FmB)
Dagens tilbud fra Aktivitet med bistand baserer seg på gruppebaserte aktiviteter. En ønsker å ta i bruk tiltaket Fritid med bistand. Metoden baserer seg på empowerment. Brukeren får større mulighet til å delta i aktiviteter på egne premisser, og familien for øvrig kan også danne nye nettverk. Det kreves tilrettelegging for den enkelte bruker og samarbeid med frivillige organisasjoner.
Mål: Den enkelte bruker involveres i sitt naturlige miljø, dvs. i lag/foreninger/klubber som befinner seg i bomiljøet. Brukere skal kunne delta i ordinære aktivitetstilbud.
Tiltak: Tiltaket i gangsettes ved prosjektleder og tilretteleggere
Ansvar: Avd.for tilpasset kulturtilbud, Kultur og fritid
Kostnad: Behov for eksterne midler er totalt 800 000 kr pr år
Leksehjelp
Stort frafall i videregående skole. Statistikk viser at 30 % av elevene i videregående skole ikke når yrkeskompetanse eller allmenn studiekompetanse innen fem år. Tilbudet kan gjøre overgangen fra grunnskolen til videregående skole enklere for enkelte elever.
Mål: Bidra til å redusere frafall i videregående skole.
Tiltak: Biblioteket vil tilby leksehjelp faste kvelder hver uke. Tilbudet rettes mot ungdomsskolene. Biblioteket vil koordinere tilbudet ved å knytte til seg aktuelle samarbeidspartnere som skal bistå med leksehjelpere. Kvalitetssikring vektlegges, leksehjelperne må ha god faglig kompetanse. Gjennom tilbudet vil elevene lære gode arbeidsvaner og få et bedre faglig utgangspunkt når de begynner på videregående skole. Elevene kan komme og gå som de vil, og de får hjelp av de frivillige ved behov. Tilbudet skal være gratis. Ved å ha en videregående skole som samarbeidspartner kan elevene bli kjent med elever som har opplevd overgangen til videregående, noe som kan gjøre overgangen fra ungdomsskolen lettere.
Ansvar: Kongsvinger bibliotek koordinerer tilbudet som baserer seg på frivillighet. Aktuelle samarbeidspartnere er Røde Kors, Frivilligsentralen og andre frivillige, organisasjoner/foreninger, videregående skole.
Kostnad: 50 000 kr. Interne ressurser: personalressurs: 10% stilling Eksterne midler: Oppstartsmidler 50 000 kr.

Lekende kultur i SFO
Kulturskolen har de fleste tilbud på kveldstid og det er kostbart å delta. Mange barn har ikke foreldre som kan følge opp økonomisk, med oppmøtetider, henting og kjøring og nødvendig utstyr. Utfordringene er spesielt store for barn som bor utenfor sentrumsområdet.
Mål: Alle barn skal få muligheten til å delta på kultur – aktiviteter.
Tiltak: Å tilby gratis kultur – aktiviteter i SFO – tid for 1. – 4. trinn i grunnskolen. Noen av aktivitetene som vi ønsker å tilby i løpet av skoleåret: Teater, Sang/kor, Bevegelse/rytmikk/dans og Tegning, form og farge
Ansvar: Kulturskolen – SceneU i samarbeid med skolene i Kongsving.
Kostnad: Lønnskostnader kulturskolelærere, inkl. sosiale utgifter 1 000 000 kr i året for tilbud til 1. – 4. trinn på alle barneskolene i Kongsvinger kommune. Egenandel: Prosjektleder i 10 % stilling og assistent i ca. 100% stilling. Behov for eksterne midler: 1 000 000 kr til 1,6 årsverk som kulturskolelærer.

Leksehjelp
Stort frafall i videregående skole. Statistikk viser at 30 % av elevene i videregående skole ikke når yrkeskompetanse eller allmenn studiekompetanse innen fem år. Tilbudet kan gjøre overgangen fra grunnskolen til videregående skole enklere for enkelte elever.
Mål: Bidra til å redusere frafall i videregående skole.
Tiltak: Biblioteket vil tilby leksehjelp faste kvelder hver uke. Tilbudet rettes mot ungdomsskolene. Biblioteket vil koordinere tilbudet ved å knytte til seg aktuelle samarbeidspartnere som skal bistå med leksehjelpere. Kvalitetssikring vektlegges, leksehjelperne må ha god faglig kompetanse. Gjennom tilbudet vil elevene lære gode arbeidsvaner og få et bedre faglig utgangspunkt når de begynner på videregående skole. Elevene kan komme og gå som de vil, og de får hjelp av de frivillige ved behov. Tilbudet skal være gratis. Ved å ha en videregående skole som samarbeidspartner kan elevene bli kjent med elever som har opplevd overgangen til videregående, noe som kan gjøre overgangen fra ungdomsskolen lettere.
Ansvar: Kongsvinger bibliotek koordinerer tilbudet som baserer seg på frivillighet. Aktuelle samarbeidspartnere er Røde Kors og andre frivillige, organisasjoner/foreninger, videregående skole.
Kostnad: 50 000 kr. Interne ressurser: personalressurs: 10% stilling Eksterne midler: Oppstartsmidler 50 000 kr.

"Poverty is like punishment for a crime you didn't commit."

Eli Khamarov

"Her om dagen satt jeg og skrev IP plan med ei ung jente, og vi snakket om nettverk. Hun har mange venner, og jeg spurte om noen av vennene hennes hadde vanlig jobb eller går på skole. "Nei, ingen", svarte hun. Etterpå kom hun på at det er en som har en vanlig jobb. Dette er ganske betegnende – sosiale normer varierer i ulike miljøer. En annen dag snakket jeg med ei annen jente som ikke orket å fortelle vennene sine at hun hadde sluttet på skolen pga psykiske lidelser, fordi hun skammet seg over det."

"I en samtale med en av gutta ble det prat om hans forsøk på å finne seg en bolig. Han var lei av å bo på sofaen hos kamerater og bekjente. Gutten hadde ringt på flere leieannonser men fått beskjed av huseierne at de prioriterte studenter, eller ikke aksepterte kommunal depositumsgaranti. De fleste av leilighetene var dessuten alt for dyre til at han kunne betale husleie med hjelp av sosialstønad. Det er heller ingen ledige kommunale boliger..."

"Jeg husker godt den unge gutten som måtte låne joggeskoene til bestemoren sin i en periode fordi det hadde gått hull i skosålene hans."

"Foreldrene hans kalles fattige, og han har lite støtte hjemmefra. Han har tidligere vært del av et rusmiljø, men har brutt med dette. Nå går han på videregående skole, og har planer om høyere utdanning til høsten. Han har klart seg selv siden han var 16 år. Per definisjon er han fattig. Jeg synes han er rik også..."

"Av alle de menneskene jeg har blitt kjent med mens jeg har jobbet i NAV, så er det de såkalt "ressurssvake" som imponerer meg mest..."

"Jeg tror ikke at fattigdommen begynner på NAV. Men det er her den ofte havner.. "

Fortalt av veiledere på NAV

Styrking av kvalifiseringsprogrammet
Kvalifiseringsprogrammet er et av regjeringens viktigste virkemidler i bekjempelsen av fattigdom. Budsjettet for kvalifiseringsprogrammet består i dag av rammestyrte midler overført fra staten. Det ligger fra statlig hold en forventning om at kommunen selv også skal gå inn med midler. Fra Arbeids- og velferdsdirektoratet vises det til at måltallet for kvalifiseringsprogrammet ikke er ment som noen øvre grense for hvor mange som kan tas inn i programmet. Kvalifiseringsprogrammet er en rettighet, og kan ikke avslås med henvisning til måltall eller kommunal økonomi.
Mål: Til sammen 50 personer skal bli økonomisk selvhjulpne gjennom aktivitet og arbeid. Økonomisk sosialhjelp skal ikke være hovedinntektskilde.
Tiltak: Øke bevillinger fra kommunen til kvalifiseringsprogrammet. I 2011 37 deltagere per måned i programmet. Behovet for 2012 er 50 deltagere. Bevillinger ønskes økt slik at man kommer opp i dette tallet.
Ansvar: NAV leder, NAV
Kostnad: Det er overført 5,8 millioner kr fra Arbeids –og velferdsdirektoratet til kommunen 2011. For disse midlene kan 37 personer per måned være i programmet. Ved en økning til 50 deltagere er anslået et ytterligere behov for 2,2 millioner kr.

Åpne kulturskoleplasser
Det er en utfordring at Kulturskolen er en kostbar aktivitet. Det er samme pris for alle elever og det finnes ingen søsken moderasjon.
Mål: Alle barn, uansett økonomisk bakgrunn skal kunne søke plass i Kulturskolen.
Tiltak: Opprette noen åpne gratis plasser som barn med vanskelig økonomisk bakgrunn kan søke på.
Ansvar: Kulturskolen – SceneU, Kultur og Fritid
Kostnad: En åpen plass koster 11 000 kr pr år inkl. materiellkostnader. 10 åpne plasser 110 000 kr. Egenandel: Personalressurs som håndterer søknader, ca 5 % stilling. Behov for eksterne midler: 10 åpne plasser koster 110 000 kr i året, men målet er at vi har så mange åpne plasser som det er behov for.

“Det ville vært fint om de fattige fikk halvparten av pengene som blir brukt til å studere dem.”

William E. Vaughan

KILDER:

- Brynn, Olaf: Kongsvinger by 1682-1854-1929
- Vigeland, Nils P.: Kongsvinger by 1854-1954
- Tiltaksplan mot fattigdom – St.mld.nr.6 (2002-2003)
- Handlingsplan mot fattigdom – Vedlegg til St.prp.nr.1 (2006-2007) – Statsbudsjettet 2007
- Handlingsplan mot fattigdom – status 2008 og styrket innsats 2009 – Vedlegg til St.prp.nr.1 (2008-2009) – Statsbudsjettet
- FNs barnekonvensjon, kortversjon
- Satsing på barn og ungdom – regjeringens mål og innsatsområder i statsbudsjettet 2011
- Fattigdommens dynamikk-Perspektiver på marginalisering i det norske samfunnet av Ivan Harsløf og Sissel Seim (red.)
- www.kongsvinger.kommune.no
- www.nav.no
- www.ssb.no
- www.husbanken.no
- www.fafo.no